

Kwaliteitsslag Park Transwijk

Uitvoeringsprogramma van de omgevingsvisies Merwedekanaalzone en Kanaleneiland-Transwijk

juni 2025

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
park-transwijk

Colofon

Eerst dank aan
Alle Utrechters die via Samen Stad Maken ons ideëen en aandachtspunten hebben meegegeven voor verbeteringen van het park.

Kernteam
Annemieke van Geelen (omgevingsmanager)
Jacqueline Verhoek (adviseur groen)
Joery Schouten (adviseur vastgoed VGU)
Kristen Papadopoulos (communicatieadviseur)
Luuk van den Berg (landschapsarchitect)
Malou Swart (adviseur mobiliteit)
Marc Boon (adviseur openbare ruimte W&S)
Martine van der Linden (projectsecretaris)

In afstemming met (intern)
Arjan Corten (adviseur water)
Boyke Westerhof (wijkadviseur Zuidwest)
Carolien de Boer (adviseur kunstzaken)
Dorien Tulp (landschapsontwerper)
Jeroen Koning (adviseur spelen en gezondheid)
Jessica Sint (asset manager bijzonder objecten BOR)
Margot Hols (sociaal architect))
Marrion Hoogenboom (adviseur beheer BOR)
Max Trienekens (adviseur evenementen)
Mohamed Bouaabaslam (wijkopzichter W&S)
Nicolette Deetman (projectmanager AxionContinu)
Pascalle Dekker (accounthouder Utrecht Natuurlijk)
Pim Leuverink (projectmanager noordelijke wandel-fietsroute)
Sebastiaan Bekker (planeconoom)
Willemijn Pas (adviseur MO sport)
Wouter Baack (asset manager groen BOR)

O.a. in afstemming met (extern)
Dick Oskam (WIJ 3.0)
Huub van de Vecht (Central Park festival)
Liselot Thijssen (stadstuin Food for Good)
Lucas Bosch (Sport Utrecht)
Manja Kersthol (Bevrijdingsfestival)
Marijke de Jong (Villa Vrede)
Rob Nillezen en Suzanne Stokvis (Utrecht Natuurlijk)

Projectmanagement
Marcel Haak (Projectmanager)

Opdrachtgever
Thomas van Elteren (afdelingshoofd Merwede-Zuidwest)

Grafische realisatie
Ruimte

Versiedatum
juni 2025

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding 4
1. 1 Introductie 4
1. 2 Leeswijzer 4

Hoofdstuk 2 Samen Stad Maken 6
2. 1 Inleiding 6
2. 2 Aanpak voor Park Transwijk 6
2. 3 Uitkomst (oogst) van Samen Stad Maken over Park Transwijk 7
2. 4 Wat gaan we ermee doen? 9
2. 5 Eigenaarschap voor het park 9

Hoofdstuk 3 Historie van het park: robuust en toekomstvast 10
3. 1 Historisch ontwerp 10
3. 2 Verval en herinrichting 12
3. 3 Toekomst Park Transwijk: beter benutten van het robuuste ontwerp 13
3. 4 Goed doordacht raamwerk 14

Hoofdstuk 4 Het uitvoeringsprogramma 16
4. 1 Uitgangspunten en concrete maatregelen 16
4. 2 Meer ruimte voor ecologie en een gevarieerd aanbod van planten en bloemen 18
4. 3 Duidelijke fiets- en wandelpaden en eenduidig parkmeubilair 20
4. 4 Verbeteren, verplaatsen of aanvullen van (recreatieve) functies 26
4. 5 Verbeteren watersysteem en waterkwaliteit 40
4. 6 Vastgoed in het park 42
4. 7 Beheerplan Park Transwijk 44

Hoofdstuk 5 Financiële uitvoerbaarheid en planning 46
5. 1 Financiële uitvoerbaarheid 46
5. 2 Planning (uitwerking en uitvoering investeringen) 47

Hoofdstuk 1 Inleiding

1. 1 Introductie

Het ‘Uitvoeringsprogramma Park Transwijk’ is de uitwerking van de doelen en ambities (zie kader op pagina 5) die zijn beschreven in de omgevingsvisies Merwedekanaalzone (raadsbesluit in 2021) en Kanaleneiland & Transwijk (raadsbesluit in 2022). In de afbeelding op de volgende pagina staan de doelen en ambities uit de beide omgevingsvisies aangegeven.

In dit Uitvoeringsprogramma staan voorstellen voor investeringen waarmee we Park Transwijk willen verbeteren. Deze voorstellen zijn gebaseerd op de wensen en ideeën van Utrechters (vanuit Samen Stad Maken) en de beleidsdoelen van de gemeente Utrecht.

Utrecht is de afgelopen 20 jaar hard gegroeid. En ook de komende jaren groeit de stad door. De verwachting is dat het aantal inwoners zal toenemen van ruim 350.000 naar ruim 455.000. Dat gaan we ook merken in en om de wijken Kanaleneiland, Transwijk en de Merwedekanaalzone. Concreet zijn in Utrecht Zuidwest rond de 20.000 – 25.000 extra woningen gepland, in aanbouw of al gerealiseerd.

Met de kwaliteitsslag willen we Park Transwijk beter laten voldoen aan een grotere gebruiksdruk en ruimtevraag vanuit de (directe) omgeving. Het park moet in de toekomst door meer mensen (recreatief) gebruikt kunnen worden en mooier en aangenamer worden om in te verblijven. Daarnaast zetten we in op versterking van het groen en verbeteringen van het watersysteem en waterkwaliteit, zodat het park in de toekomst meer klimaatadaptief wordt.

In de basis sluit het functionele ontwerp van het park uit 1960 (met verschillende gebruiksonderdelen zoals een kinderboerderij met speeltuin, een evenementenveld, schooltuinen, wandelpaden en ligweides) goed aan op het huidige en toekomstige grotere recreatieve gebruik van het park. De voorstellen voor verbeteringen aan het park zijn gebaseerd op dit oorspronkelijke ontwerp.

Daarnaast zijn de voorstellen voor verbeteringen aan het park in lijn met het (door de gemeenteraad in 2024 vastgestelde) locatieprofiel voor evenementen voor Park Transwijk.

1. 2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leggen we (het proces van) Samen Stad Maken uit. In 2024 en begin 2025 hebben we op diverse manieren contact gelegd met de gebruikers en omwonenden van Park Transwijk. Dat heeft veel waardevolle inzichten en ideeën opgeleverd. Deze nemen we mee bij de investeringen die we voorstellen om het park te verbeteren. Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma Park Transwijk zullen een aantal investeringsvoorstellen (zoals sportvoorzieningen en een openbare speelplek) verder worden uitgewerkt samen met omwonenden en gebruikers van het park.

In hoofdstuk 3 geven we een uitleg over het ontwerp van het park uit 1960. Hiermee laten we zien waarom we zorgvuldig met dit bijzondere park willen omgaan. We stellen maatregelen voor die passen bij het ontwerp en karakter van het park. Een van de belangrijkste uitgangspunten daarbij is het handhaven en verstevigen van het ruimtelijk raamwerk van het park.
Ook de opknapbeurt wordt in dit hoofdstuk benoemd. Dit is een middel om het ontwerp van het park weer beter zichtbaar te maken. En ook om gebruikers te laten zien dat we luisteren naar hun signalen.

In hoofdstuk 4 volgen de thema’s met uitgangspunten en voorstellen voor verbeteringen en nieuwe maatregelen. Dit gaat over het versterken van het groen, water en ecologie, vernieuwing van paden en entrees, verbeteringen aan het vastgoed, verbeteren faciliteiten voor evenementen en extra voorzieningen voor sporten en spelen. We stellen hierbij een soort zonering voor in het park met rustigere plekken (waar je kunt wandelen, rustig op een bankje kan zitten en ruimte is voor de ecologie) en plekken met meer reuring (waar bijvoorbeeld sport en spelen het beste kan worden toegevoegd).

Hoofdstuk 5 beschrijft op hoofdlijnen de financiële uitvoerbaarheid en de uitvoeringsplanning. We stellen voor de maatregelen in de periode 2026-2029 gefaseerd uit te voeren (zodat het park open blijft voor bezoekers, we rekening houden met het broedseizoen en momenten als er evenementen plaatsvinden).

Samenvatting doelen en ambities Park Transwijk uit de omgevingsvisie Merwedekanaalzone

Park Transwijk is een goed voorbeeld van een park uit de naoorlogse stedenbouw. Het is in de vijftiger jaren ontworpen als een 26 hectare groot recreatiepark voor heel Kanaleneiland. Door de slechte oversteekbaarheid van de brede wegen (Europalaan en de Beneluxlaan) langs beide zijden van het park functioneert het park nu niet goed voor het omliggende woongebied. Er is relatief veel verharding in het park en er is sprake van versnippering omdat er functies in het park zijn die maar één doel dienen en hierdoor geen meervoudig gebruik mogelijk maken. Nieuwe invullingen moeten passen bij de cultuurhistorische en ecologische waarde van het park.

Dit gaat over:

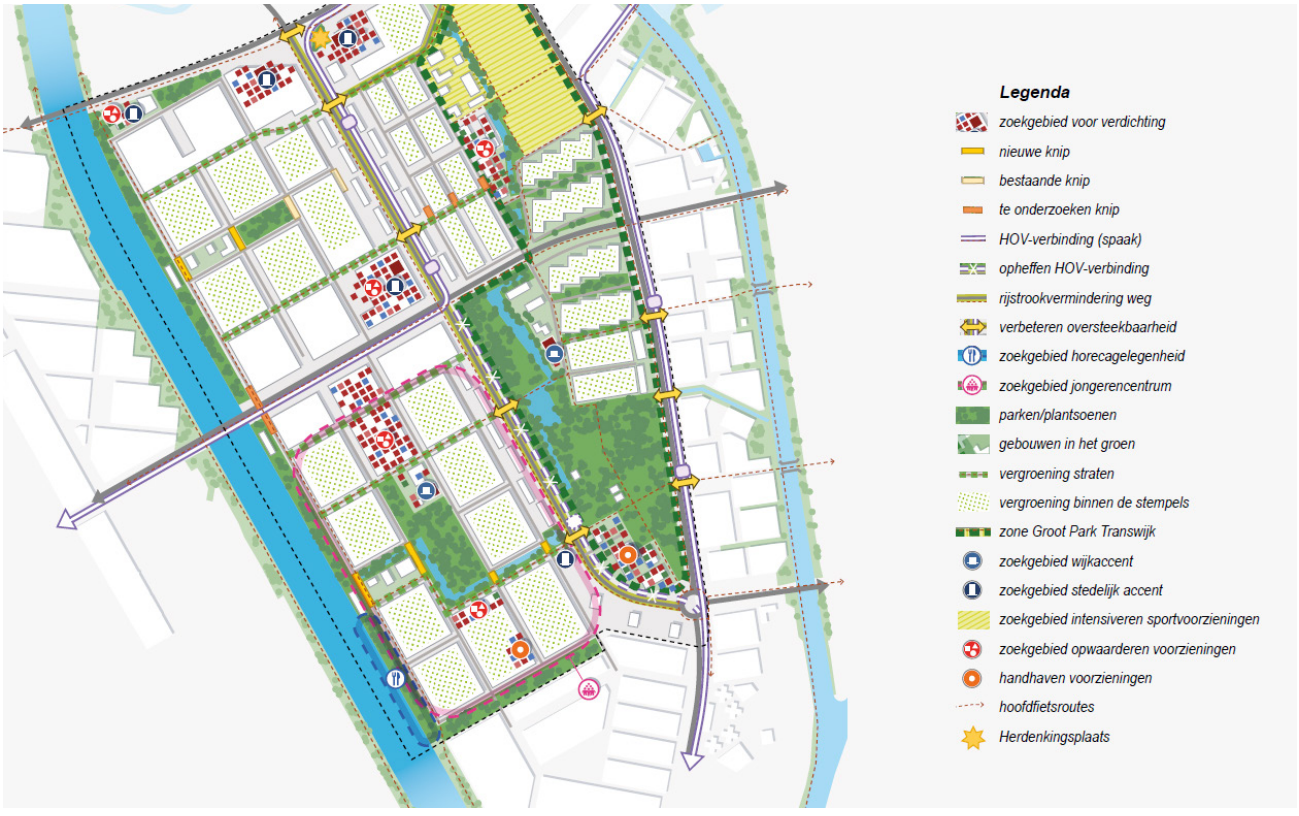
- Verbeteren wandel- en fietsverbindingen met de omliggende wijken;
- Weghalen verharding waar mogelijk;
- Versterken groen en biodiversiteit;
- Versterken meervoudig gebruik.

Samenvatting doelen en ambities Park Transwijk uit de omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk

Park Transwijk krijgt een centrale positie in Zuidwest, tussen Kanaleneiland, Transwijk, Merwedekanaalzone en de nieuwe woonwijk Groenewoud in Papendorp bij de Prins Clausbrug. Het park wordt toegankelijker, want omliggende wegen worden beter oversteekbaar.

De bereikbaarheid in oostwestrichting en
de wandel- en fietsverbindingen naar het park worden beter. Een aantal opgaven zijn daarbij van belang:

- Het behouden van de cultuurhistorische waarde van het park;
- Zorgen dat meer mensen van het park gebruik kunnen maken, omdat er in de omgeving veel woningen bij komen;
- Het verbeteren van de randen en entrees van het park, achterstallig onderhoud wegwerken en opruimen;
- Zorgen dat alles wat we doen met elkaar samenhangt en functies weren die niet in het park thuis horen, zodat het niet rommelig wordt;
- Verdunnen of combineren van functies ten voordele van versterking van het groen.

Op deze afbeelding ziet u Park Transwijk als centrale groenstructuur in Kanaleneiland-Transwijk in zijn toekomstige omgeving.
Bron: omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk.

Hoofdstuk 2 Samen Stad Maken

2. 1 Inleiding

De gemeente wil graag samen met Utrechters (de plannen voor) de stad maken. De belangrijkste basis voor goede samenwerking is dat je elkaar vertrouwt en elkaar kent. Dit hoorden wij van Utrechters. Daarbij is het ook nodig om duidelijk te zijn over hoeveel invloed mensen hebben. Waar gaat de gemeente over en wat mag de Utrechter zelf doen of zelf beslissen?

Samenwerken tussen de gemeente en de Utrechters kan op verschillende manieren. De gemeente heeft hiervoor een indeling gemaakt. Dit staat in het Kompas voor zeggenschap (zie onderstaand plaatje). Dit kompas is onderdeel van het gemeentelijke beleid voor ‘Samen Stad Maken’. Het geeft richting aan de gewenste manier van samenwerken.

De gemeente is voor kwaliteitsslag Park Transwijk ‘eigenaar’ en neemt het initiatief voor het maken van een plan om het park te verbeteren. In opstellen van dit plan is voor het ophalen van signalen bij gebruikers en omwonenden van het park, aan de hand van het Kompas voor zeggenschap, gekozen voor de samenwerkingsvorm ‘peilen’. Bij peilen is onderzocht welke behoeften en wensen er zijn in relatie tot het verbeteren van Park Transwijk.

Peilen betekent concreet het stellen van vragen, zowel online als offline. Dit kan bijvoorbeeld online met een DenkMee pagina, door inwoners op straat aan te spreken of door gesprekken met kleinere groepen mensen en verschillende relaties of stakeholders bij elkaar. Ook wordt informatie uit eerdere gesprekken met bewoners (van projecten rond Park Transwijk)

Peilen	
Wat is het	De gemeente is verantwoordelijk en voert brede peiling uit door middel van informatie geven (bijvoorbeeld over bestaande kaders) en vragen stellen onder gebruikers en belanghebbenden. Naast gebruikmaken van reeds bekende inwonerssignalen stellen we aanvullende vragen, zowel online als offline, bijvoorbeeld op straat of in gesprekken met kleinere groepen mensen en verschillende relaties of stakeholders bij elkaar. Op die manier horen we ook geluiden die ons niet vanzelf bereiken en stimuleren we dat Utrechters met elkaar in gesprek gaan. Op basis van deze brede inventarisatie, krijgt het college en de raad inzicht in de verschillende belangen en kan dit onderdeel zijn van een integrale afweging in een besluit.
Mate van zeggenschap voor Utrechters	Beperkt.
Wanneer is dit een geschikte vorm	Als we als gemeente verschillende of tegenstrijdige belangen, meningen en ideeën willen horen voordat we een besluit nemen, als we een vraagstuk eerst nog willen verhelderen (vaak aan het begin van een traject), als er geen bestuurlijke ruimte is om bestaand beleid ter discussie te stellen of als bestuurlijke kaders of ambities leidend zijn, als er geen representatieve groep te vormen is om het samen te maken of daar geen geld en tijd voor is.
Inhoudelijke voorbeelden	Zoekgebieden duurzame energie, omgevingsvisie, verbetering dienstverlening, ontwikkeling fietsnetwerk, Nota van Uitgangspunten Gebiedsontwikkeling (UPG), Programma van Eisen van openbare ruimte projecten, onderzoek meest geschikte warmteoplossing in een buurt.
Voorbeelden van instrumenten	Online enquête, straatinterviews, gesprekken sleutelpersonen, gesprekken met verenigingen of organisaties, panels (zoals Panel Meetellen), bijeenkomsten.

Bovenstaande toelichting op ‘peilen’ uit het kompas van zeggenschap (onderdeel beleidsnota ‘Samen Stad Maken’).

2. 2 Aanpak voor Park Transwijk

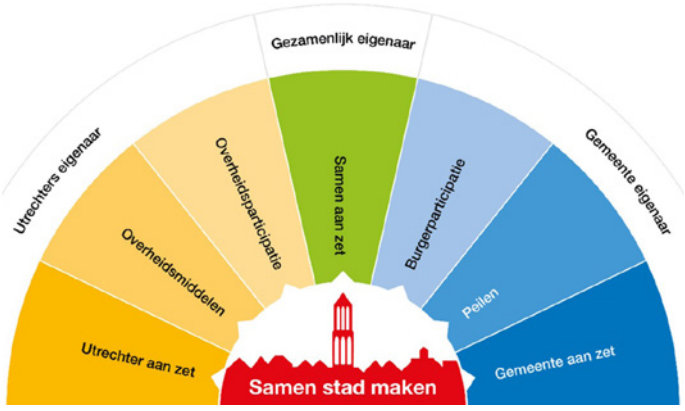
Op verschillende manieren heeft het betrokken projectteam van Park Transwijk de mening van omwonenden, bezoekers en gebruikers van het park gevraagd.

In de zomer en herfst van 2024 zijn op verschillende dagen en momenten interviews gehouden met ongeveer 60 bezoekers en passanten. Tijdens de zomervakantie organiseerde we, samen met Utrecht Natuurlijk, kinderateliers bij stadsboerderij Eilandsteede, waar kinderen hun ideale park tekenden en vertelden wat zij belangrijk vinden.

Daarnaast zijn er meerdere parkwandelingen georganiseerd waarin deelnemers uitleg kregen over het historische ontwerp en hun mening konden geven over het park. In zorgcentra zoals Vecht en IJssel, De Bijnkershoek en AxionContinu zijn gesprekken gevoerd aan de hand van een presentatie over de geschiedenis van Kanaleneiland en Park Transwijk, en de huidige verstedelijking van Utrecht. Tot slot zijn via het online platform DenkMee Utrecht / Park Transwijk meer dan 150 ideeën, zorgen en aandachtspunten verzameld.

Samen met Utrechters plannen uitwerken

Na de bestuurlijke vaststelling van dit uitvoeringsprogramma willen we een aantal maatregelen samen met omwonenden, gebruikers en andere geïnteresseerden verder uitwerken in de vorm van co-creatie. Dit betreft bijvoorbeeld het gezamenlijk ontwerpen van een sportzone en een nieuwe speelplek.

Het kompas van zeggenschap (onderdeel beleidsnota ‘Samen Stad Maken’).

2. 3 Uitkomst (oogst) van Samen Stad Maken over Park Transwijk

Om een goed beeld te krijgen van hoe omwonenden en bezoekers Park Transwijk ervaren en welke verbeterpunten zij zien, hebben we hun ideeën en aandachtspunten verzameld via het traject Samen Stad Maken. De resultaten hiervan zijn samengebracht in onderstaande woordenwolk. Hoe groter een woord in de woordenwolk, hoe vaker het door deelnemers is genoemd.

Veel bezoekers vinden Park Transwijk nu al een fijne plek. Er is waardering voor de grote bomen en het vele groen. Bezoekers komen er graag met vrienden en familie om te wandelen, picknicken, sporten en spelen. Tegelijkertijd zijn er aandachtspunten die omwonenden en gebruikers hebben benoemd. Zo is er behoefte aan beter beheer, zoals het vaker legen van prullenbakken en het schoner houden van het park, vooral na evenementen.

Daarnaast worden paden zowel door fietsers als voetgangers gebruikt, wat soms voor onduidelijkheid en irritatie zorgt, mede door het gebrek aan handhaving. Sommige delen van het park worden nauwelijks gebruikt omdat mensen zich daar onveilig voelen. Ook ervaren sommige bezoekers de ganzen als overlast. Er zijn plekken met veel (uitwerpselen) van ganzen, vooral op het plein aan de noordkant van de vijver, waardoor bepaalde plekken minder prettig zijn om te verblijven.

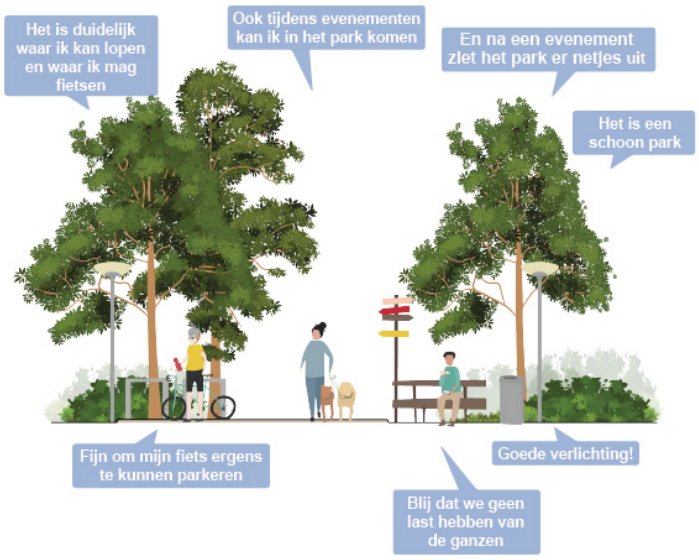
Persona's en verhaallijnen
Op basis van de resultaten van Samen Stad Maken (peilen) en de informatie die we in eerdere bijeenkomsten hebben verzameld (zoals die over omliggende projecten, bijvoorbeeld de nieuwbouw aan de Lomanlaan), hebben we acht 'persona's' ontwikkeld. Deze persona's zijn geen echte personen, maar een representatie van de diverse (potentiële) gebruikers van het park. Het doel is om de verschillende gebruikspatronen van het park in kaart te brengen en inzicht te krijgen in de richting van de verbeteringen die we kunnen doorvoeren.

Aan de hand van de persona's hebben we drie verhaallijnen geformuleerd. Deze geven een goed beeld van hoe het park gebruikt wordt, welke behoeften er bestaan en waarom mensen graag naar het park komen. De verhaallijnen helpen bij de communicatie met omwonenden en gebruikers en helpen bij de uitwerking van de plannen voor het park. We hebben de verhaallijnen voorgelegd aan bewoners tijdens een informatiebijeenkomst en online gedeeld via DenkMee, om feedback te verzamelen en (eventueel) aanvullingen te krijgen. Dit draagt bij aan een beter inzicht in zowel de huidige als de toekomstige gebruikers van het park. inzicht in zowel de huidige als de toekomstige gebruikers van het park.

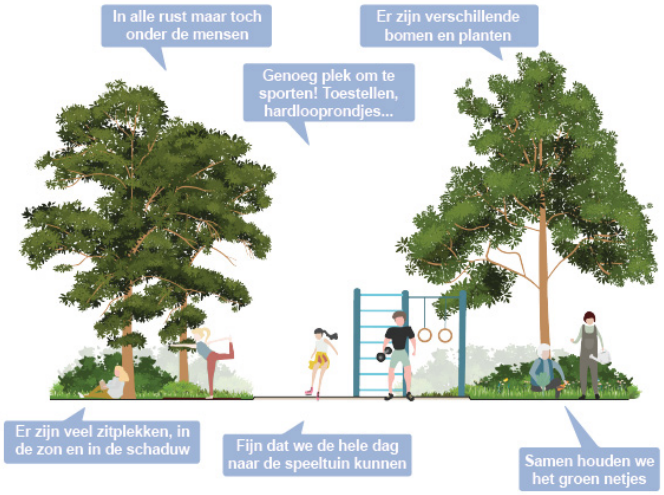

Woordenwolk: ideeën en aandachtspunten uit Samen Stad Maken.

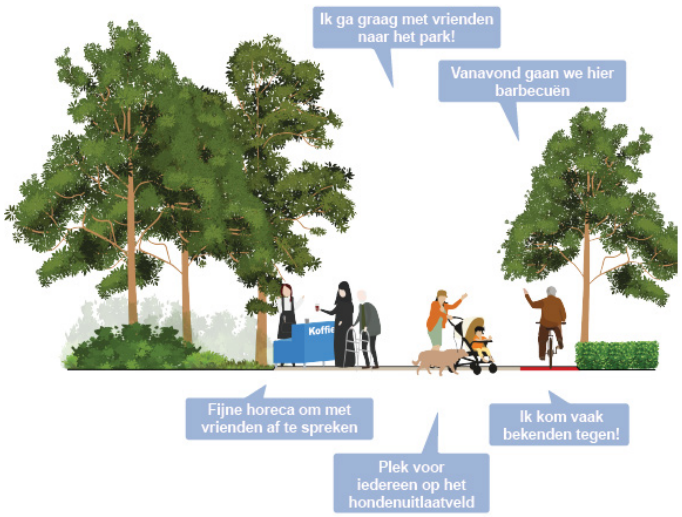
Verhaallijn 1: “een park waar iedereen graag komt”
Het is een park waar je **makkelijk terecht** kunt en je fiets op verschillende plekken kan neerzetten. Het park is overzichtelijk en heeft verschillende entrees. Het is duidelijk waar je kan fietsen en waar je wandelt. Ook tijdens festivals kan je in het park komen. Vroeg in de ochtend en begin van de avond is het park nog steeds een fijne plek om te komen. Er zijn voldoende bankjes, prullenbakken en sport/speeltoestellen om de hele dag in het park te kunnen genieten. Zo is het hele park een plek waar iedereen graag komt.

Verhaallijn 2: “een park waar je fijn kan ontspannen maar ook actief kan zijn”
Park Transwijk is vanaf de start al een mooi park vanwege de groene omgeving: de grote bomen en de vijver. Mensen gebruiken het park voor **allerlei activiteiten:** van sportlessen op het veld en met de hond wandelen tot zonnen, voetballen en een bezoek aan stadsboerderij Eilandsteede. Er komen meer sport en speelmogelijkheden, evenals plekken om in de schaduw te zijn tijdens een warme zomerdag of iets met water waar je je kan vermaken. Juist daardoor kunnen straks meer mensen gebruik maken van het park. Het groen ligt er mooi bij, mede door de inzet van omwonenden. De bloemen bloeien, er zijn fijne wandelpaadjes en beschutte plekjes om in alle rust een boek te lezen. Een plek om trots op te zijn!

Verhaallijn 3: “een park waar je je thuis voelt”
Het park is een **fijne ontmoetingsplek** waar mensen elkaar begroeten en herkennen. Bijvoorbeeld voor de hondenbezitters die elkaar elke dag zien bij het hondenuitlaatveld. Maar ook een plek waar je je vrienden mee naar toe neemt of met je familie kan barbecueën. Kinderen kunnen lekker klimmen en klauteren terwijl ouders met elkaar bijpraten op een bankje. Waar je (in de buurt) een bakkie koffie kan halen of in de middag wat kan lunchen. Ook alleen voel je je thuis. Er zijn verschillende plekken waar je tot rust kan komen.

2. 4 Wat gaan we ermee doen?

De woordenwolk en de verhaallijnen laten zien wat de (potentiële) gebruikers belangrijk vinden. Alle input uit Samen Stad Maken voor Park Transwijk hebben we meegenomen bij het opstellen van concrete verbetervoorstellen voor het park. Dit is vastgelegd in een zogenaamd wegingsverslag. In dit verslag geven we aan welke inzichten de reacties van omwonenden en gebruikers van het park de gemeente hebben opgeleverd en hoe we deze inzichten als basis gebruiken voor de verdere uitwerking van de plannen. Het verslag is online beschikbaar op DenkMee Utrecht/ Park Transwijk en wordt ook als bijlage toegevoegd aan dit uitvoeringsprogramma.

Op basis van de uitkomst van Samen Stad Maken ‘delen’ we de kwaliteitsslag op in twee stappen: de opknapbeurt (in 2025) en nieuwe investeringen (in de periode 2026 – 2029, zie hoofdstuk 4).

Opknappen en nieuwe maatregelen
Op basis van de uitkomst van Samen Stad Maken ‘delen’ we de kwaliteitsslag op in twee stappen: een opknapbeurt (in 2025) en nieuwe maatregelen.

De gebruikers van Park Transwijk vinden dat er meer aandacht naar onderhoud en beheer moet gaan. Daarom is de eerste stap een opknapbeurt (zie kader), zodat de gebruikers van het park op korte termijn zien dat er daadwerkelijk iets gebeurt met de input van het Samen Stad Maken.

De tweede stap van de kwaliteitsslag bestaat uit voorstellen voor nieuwe maatregelen (zie hoofdstuk 4) die we tussen 2026 en 2029 willen uitvoeren. Deze zijn gekoppeld aan vier speerpunten:

1. Meer ruimte voor ecologie en een gevarieerd aanbod van planten en bloemen;
2. Duidelijke fiets- en wandelpaden;
3. Verbeteren, verplaatsen of aanvullen van (recreatieve) functies;
4. Verbeteren watersysteem en waterkwaliteit.

Bij alle maatregelen die horen bij deze vier speerpunten komen de uitgangspunten uit Samen Stad Maken aan bod. Een paar voorbeelden: duidelijkheid over de padenstructuur (waar wandel je en waar mag je fietsen), meer gevarieerd groen (voor sfeer en beleving), tegen gaan kapotrijden van grasveld (tijdens evenementen), behoefte aan meer schaduw in het park, meer sport- en speelvoorzieningen.

In hoofdstuk 4 zijn de maatregelen (voor de verbeteringen) met deze uitgangspunten verder uitwerkt.

2. 5 Eigenaarschap voor het park

We willen als gemeente graag meer eigenaarschap creëren in Park Transwijk. Daarmee bedoelen we concreet dat (toekomstige) omwonenden en gebruikers van het park zich betrokken voelen en ook bereid zijn om bijvoorbeeld mee te helpen bij het beheer van het park. Op dit moment is er al de Stichting Vrienden van Park Transwijk. In deze stichting zit een groep bewoners die zich inzet voor het behoud van het park.

In dit Uitvoeringsprogramma stellen we een aantal maatregelen voor die het park een kwaliteitsslag moet geven. Zoals verbeteringen aan de siertuin aan de Koeriersterlaan, een nieuwe openbare speelplek en een nieuwe urban sport zone. Deze maatregelen moeten nog concreet gemaakt worden. Dat willen we graag doen in samenwerking met Utrechters (dit noemen we co-creatie).

Bijvoorbeeld de urban sport zone willen we samen met omwonenden en Utrechtse sportorganisaties vormgeven waarbij we ook verkennen hoe we een stukje beheer van deze sportzone met elkaar kunnen organiseren (zie hoofdstuk 4).

Opknapbeurt, 1e stap in de kwaliteitsslag van Park Transwijk
Met de opknapbeurt willen we het park weer in de basis op orde brengen. Het gaat over een groot snoeiprogramma en opknapronde om de kwaliteiten van het ontwerp van het park weer zichtbaar maken. Zoals zicht op de vijvers, meer verschillende soorten groen en bloemen en het opknappen en schoonmaken van prullenbakken, banken en lantaarnpalen.

De opknapbeurt is ook een wens van omwonenden en gebruikers van Park Transwijk. Tijdens Samen Stad Maken werd aandacht gevraagd voor beter beheer en onderhoud van het park.

De overgroeide siertuin waardoor zicht op vijver is verdwenen (foto uit 2024).

Hoofdstuk 3 Historie van het park: robuust en toekomstvast

3. 1 Historisch ontwerp

Park Transwijk is in 1960 aangelegd voor de grote nieuwbouwwijk Kanaleneiland waar duizenden Utrechters en nieuwe Utrechters kwamen wonen. Het stadspark was niet alleen bestemd voor deze wijkbewoners, maar ook voor die van de stenige Rivierenwijk.

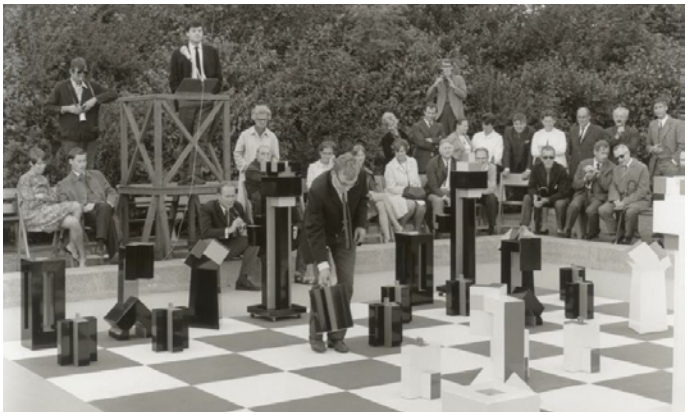
De gemeentelijke groenontwerpers Johan van Alff en Bram Galjaard legden de lat hoog. Het nieuwe stadspark moest anders worden dan de tot dan toe gebruikelijke ‘sierparken’ die vooral ontworpen waren om te wandelen en te kijken naar het groen. Het nieuwe park Transwijk was bestemd voor alle leeftijden en iedereen moest er kunnen recreëren op de manier die bij hem of haar paste. ‘Park Transwijk is een doe-park met ruimschoots ruimte voor de jeugd’ kopte het Utrechts Nieuwsblad destijds. De ontwerpers zelf spraken van een park voor ‘jong en oud, voor de hollers, de liggers, de zitters, de ballers, de trappers, de verkeersbordenlezers, de kleine en grote tuiniers, de dierenvoeders en de dierenstrelers, de huttenbouwers, de watertrappers, de ruikers, de wandelaars, de fietsers en de oubazen.’

Om het overzichtelijk en herkenbaar te houden, werden de verschillende voorzieningen per doelgroep bij elkaar in de buurt gelegd: voor de jeugd de verschillende speelplekken, de kinderboerderij en de verkeerspeeltuin bij elkaar, voor een gemengde groep gebruikers de plekken om te genieten van bloementuinen, zitplekken en recreatie en tenslotte voor iedereen een groot open veld waar je kunt doen wat je wilt, van evenementen organiseren tot gewoon lekker rondhangen.

Tegelijkertijd mocht het parkontwerp zelf ook functioneel zijn. Dat functionele hoorde ook bij de wijk en bij de jaren zestig. Dat betekende een park met strakke lijnen, lange bomenlanen - soms begeleid met heesters - en rechte paden, hoewel deze ook een lichte kromming hadden. De ontwerpers wilden vooral geen hekwerken, de paden en de beplanting vormden zowel de verbinding als ook de scheiding tussen de verschillende functies en doelgroepen. Een plek en een ruimte zou door de inrichting wel duidelijk maken waar het voor bedoeld was: hier kun je spelen, hier mag je lekker liggen of zitten, hier kun je rustig wandelen.

In een tijd waarin het beheer van groen nog niet al te duur was, kwamen er overal kleurrijke bloemen: langs het water, in het rosarium (het tweede in Utrecht) en in de diverse ‘demonstratietuinen’. Naast kleurrijk was het park, dankzij de rozen, ook geurrijk. De grote waterpartijen boden plekken om aan te zitten en met de winter kon er natuurlijk op geschaatst worden. De speciaal ontworpen bruggetjes waren extra hoog gemaakt om onder door te kunnen schaatsen. Bij sneeuw was er ook nog de heuvel, eigenlijk een ondergrondse wateropslag, maar zo ingepast dat het als uitzichts- en als sleeheuvel kon dienen.

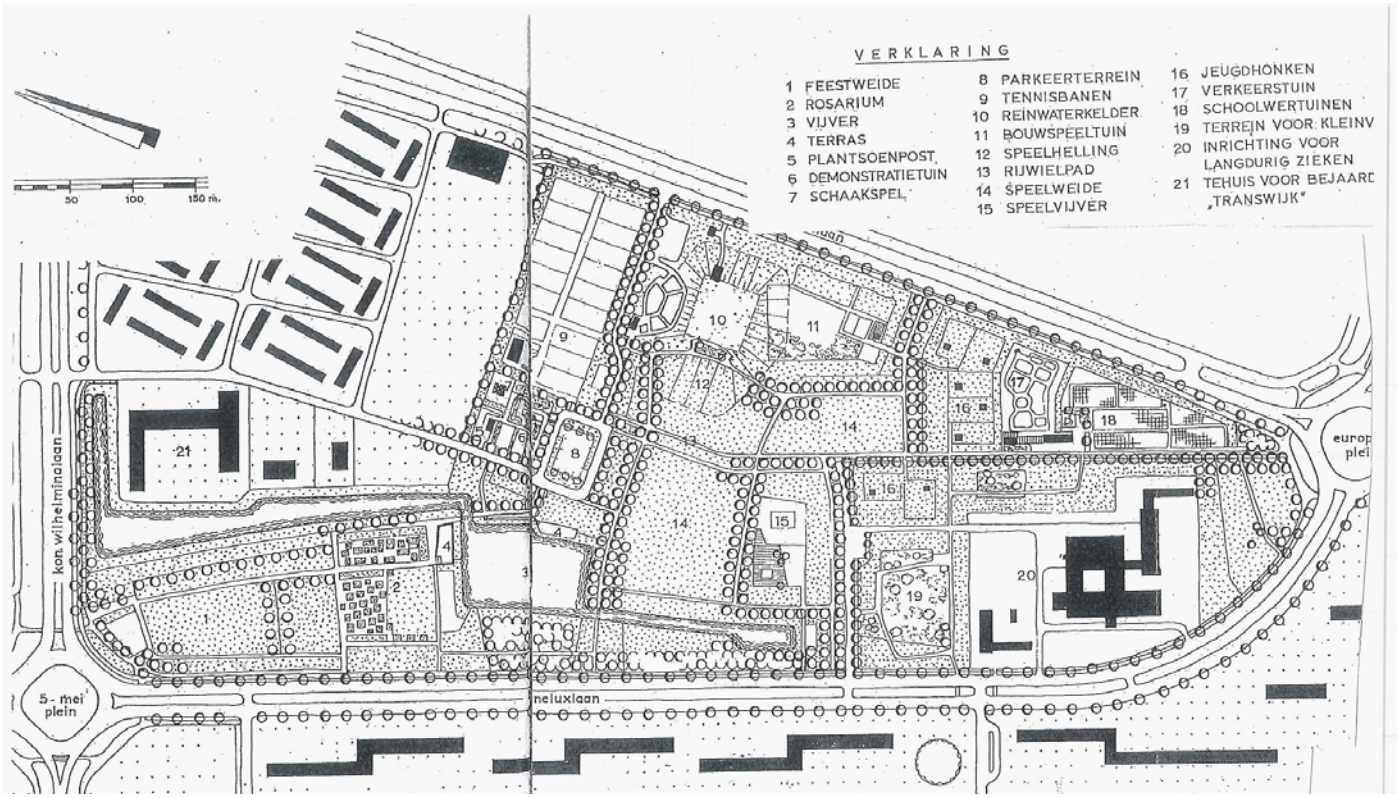
De ontwerpers benadrukten dat een park pas echt tot zijn recht komt na 25 jaar, als de bomen een behoorlijke wasdom hebben bereikt. Voor de vele bewoners van Kanaleneiland (en Rivierenwijk), was het park echter vanaf het begin een goedbezochte plek. Men moest daarvoor wel eerst de brede Beneluxlaan of Europalaan oversteken. Maar de ontwerpers zorgden ervoor dat in het park geen enkele weg liep, hooguit een fietspad. Het park moest immers één groot speel-, doe- en wandelgebied zijn waar de gebruikers alle ruimte kregen, niet gehinderd door verkeer. Als groot multifunctioneel wijkpark was Park Transwijk in zijn tijd in Nederland uniek.

Openlucht schaakspel (foto uit 1969).

Spetterbad (foto uit 1968).

Oorspronkelijk ontwerp uit 1960.

Weelderige bloemenborders langs de vijver (foto uit 1966).

Kinderboederij en speeltuin (foto uit 1972).

Speelweide en heuvel (foto uit 1974).

Rosarium (foto uit 1971).

3. 2 Verval en herinrichting

Na een periode van succes, kreeg het park vanaf de jaren tachtig te maken met verval, zeker nadat het beheer eenvoudiger moest worden. Ook het aantal bezoekers liep terug, omdat de omliggende wegen zoals de Europalaan en de Beneluxlaan drukker werden. Het park werd daardoor minder goed bereikbaar. Na een aantal jaren van verval volgde in de jaren 2003-2005 een flinke opknapbeurt. De opknapbeurt had de volgende doelstellingen:

- De aansluiting met de omringende wijken. De ingangen van het park lagen te ver verwijderd van oversteekplaatsen en bovendien vormde het tenniscomplex een barrière tussen de wijk Transwijk en het park.
- De herkenbaarheid en toegankelijkheid van de recreatievoorzieningen. Deze lagen wat “verloren” in het park, Bovendien lagen ze verscholen in het te hoog opgeschoten, verwaarloosde groen en werd de sociale controle als onvoldoende ervaren.
- Het vereenvoudigen van het beheer. De beplanting moest makkelijker en goedkoper te onderhouden zijn.
- Het inhalen van achterstallig onderhoud.

Daarnaast werden bij de herinrichting nieuwe voorzieningen toegevoegd, zoals een parkrestaurant, een skatepark en een fitnesstuin. Sommige bestaande voorzieningen kregen een andere plek, zoals de siertuin. Ook werd een aantal functies samengevoegd zoals de kinderboerderij en de grote speeltuin, en verdwenen er functies zoals het spetterbad, de bouwspeeltuin, het schaakspel, de demonstratietuin en de tennisbanen. Aan de noordkant van het park kwam woningbouw en daardoor werd het park kleiner. De nieuwe en bestaande functies werden in verband met veiligheid voorzien van een (hoog) hekwerk. Bij de herinrichting kwam er meer aandacht voor ecologie door het toevoegen van natuurvriendelijke oevers en meer natuurlijke beplanting.

Achterstallig onderhoud demonstratietuinen (foto uit 1985).

Plan uit 2003 voor de herinrichting van het park.

3. 3 Toekomst Park Transwijk: beter benutten van het robuuste ontwerp

Het park is in de basis een mooi en robuust park. De bomen langs de lanen zijn inmiddels volwassen en geven het park een karakteristieke uitstraling. Bepaalde delen van het park worden intensief gebruikt, zoals de kinderboerderij en speeltuin van Eilandsteede en de grote weide tijdens evenementen en zomerse dagen. Deze drukbezochte plekken worden over het algemeen goed onderhouden, hoewel er na evenementen met regelmaat nog onderhoud nodig is.

Op sommige plekken is de beplanting sterk doorgeschoten en overwoekerd door dominante soorten, zoals bij de siertuin, de entrees en langs de paden. Op andere plekken, zoals het rosarium en de pleintjes aan het water, is de beplanting juist grotendeels verdwenen. Daarnaast zijn een aantal plekken onvoldoende onderhouden en schoongemaakt, zoals de pleintjes aan de vijver. Hierdoor heeft Park Transwijk naast mooie delen ook plekken die minder mooi zijn.

Met de komst van de nieuwe wijk Merwede en andere nieuwbouwprojecten in Utrecht Zuidwest (met veel appartementen zonder tuin) krijgt het park een nog belangrijkere functie voor veel nieuwe bewoners. En dat is goed nieuws! Dankzij het functionele en robuuste ontwerp kan Park Transwijk prima meer bezoekers verwelkomen.

En met de kwaliteitsslag willen we dat het park voor de nieuwe en de bestaande bewoners een fijne(re) plek moet worden en blijven. Precies zoals Park Transwijk ontworpen en bedoeld is: voor de renners en de wandelaars, de sporters en de luilakken, de voetballers en de picknickers, de festivalbezoekers en de stille genieters, de natuur- en dierenliefhebbers, kortom voor iedereen! Het doel is om park een boost, een kwaliteitsslag te geven voor zowel het gebruik (functies) als het beheer en onderhoud van met name groen.

Park anno 2024.

Evenementenveld vanaf de heuvel (grotendeels intact vergeleken met oorspronkelijk ontwerp, foto uit 2024).

Het verwaarloosde rosarium (foto uit 2024).

3. 4 Goed doordacht raamwerk

Een van de belangrijkste uitgangspunten is het handhaven en verstevigen van het ruimtelijk raamwerk van het park. Uit de historische analyse en het Samen Stad Maken traject is naar voren gekomen dat Park Transwijk naast een functioneel ook een mooi en robuust park is. De robuustheid van het park is het gevolg van een goed doordacht raamwerk. Het raamwerk van het park bestaat uit verschillende onderdelen. De kern van het raamwerk wordt gevormd de diverse functies die in het park een plek hebben gekregen. Elke functie heeft een eigen ‘kamer’ of ruimte en die met groen (bomenrijen, heesters of bossingels) en ook op een aantal plekken met hekken is omzoomd. De functies zijn met elkaar verbonden door een netwerk van groene structuren (bomenlanen en bossingels) en paden. De padenstructuur volgt vaak één op één de beplantingsstructuren van het park. De groen- en padenstructuren leiden naar het landschappelijk hart van park Transwijk. Het landschappelijk hart bestaat uit een grote vijver met fontein en een speelweide, nu evenementenweide, met heuvel.

In de volgende alinea’s wordt elk onderdeel van het raamwerk nader toegelicht.

Functies in kamers: duidelijke indeling
De functies die niet in Kanaleneiland en Transwijk pasten of gewenst waren, kregen een plek in het park. Het programma voor de functies was letterlijk sturend bij de indeling en opbouw van het park en er werd een duidelijke ordening aangebracht. Ten zuiden van de grote weide bevonden zich oorspronkelijk de voorzieningen voor de jeugd: de bouwspeeltuin (nu verdwenen), spetterbad (nu verdwenen), speeltuin, de jeugdhonken (nooit gerealiseerd), de dierenweide, de verkeerstuin en de schoolwerktuinen. Ten noorden van de grote weide waren oorspronkelijk de voorzieningen voor de volwassen doelgroep gesitueerd zoals het rosarium, de terrassen aan de grote vijver, de demonstratie- en siertuinen (nu verdwenen), het openluchtschaakspel (nu verdwenen) en de tennisbanen (nu verdwenen). Al deze functies kregen een plek in een eigen kamer met beplanting.

Het middendeel van het park, gevormd door de vijver, de grote weide en de heuvel, was in feite voor iedereen en kon op meerdere manieren gebruikt worden. Dit deel vormt eveneens het landschappelijke hoogtepunt van het park – letterlijk en figuurlijk. Bij de herinrichting van 2003-2005 werd de strakke zonering per doelgroep losgelaten. De hoofdingang is verplaatst (naar Koeriersterlaan) en een nieuwe siertuin en het restaurant Zinnia staan in het ‘jeugdgedeelte’. Ook zijn er veel functies verdwenen.

De huidige functies in de kamers van park Transwijk.

Vijver en grote weide met heuvel: hart van het park
Het park heeft een duidelijk landschappelijk hart namelijk de vijver in combinatie met de grote weide (voorheen speelweide, nu evenementenweide) en de heuvel. Op deze plek komen alle routes en beplantingsstructuren in het park samen. Architectonische ingrepen zoals de bruggen, de terrassen aan het water en de verblijfsplek op de heuvel staan in dienst van het landschappelijke hart. Vanuit diverse plekken in het park zijn er zichtlijnen en doorkijkjes gecreëerd op de vijver en de grote weide.

Opvallend is dat het landschappelijke hart vanuit de omgeving bewust niet is afgeschermd met beplanting. Bijvoorbeeld vanaf de Beneluxlaan waren en zijn de vijver en de heuvel nog steeds goed zichtbaar.

Bossingels en lanen: het groene cement in het park
Bossingels en bomenlanen zijn het groene cement in het park en vormen de begrenzingen van de parkkamers. Ook benadrukken en versterken ze zichtlijnen op bijvoorbeeld de vijver. Tot slot begrensden met name bossingels ongewenste functies zoals het voormalige bedrijventerrein aan de Europalaan (waar nu de wijk Merwede wordt gebouwd). De inmiddels volwassen bomenlanen en bossingels dragen nu bij aan de ruimtelijkheid en robuustheid van het park. Beplanting zorgde voor zowel grote open ruimtes, zoals de hoofdweide, als kleinere, beschutte parkkamers met verschillende functies, wat voor contrast zorgt. Bijzonder in Park Transwijk is ook de samenhang tussen de bossingels/lanen en de paden.

De ontwerpers legden paden bewust langs de bossingels en groene lanen. Op een aantal plekken worden die paden zelfs extra benadrukt met een extra rij bomen. De paden in het park zorgen daardoor voor een afwisselende ‘groene’ wandeling die tevens als verbindingen tussen de voorzieningen fungeren.

Het hart van het park met de vijver, en de evenementen/ligweide en de heuvel.

De bossingels en de lanen die de functies omzomen.

Hoofdstuk 4 Het uitvoeringsprogramma

4. 1 Uitgangspunten en concrete maatregelen

We stellen in dit uitvoeringsprogramma een aantal concrete maatregelen voor waarmee we het park een kwaliteitsslag geven die past bij de (toekomstige) groei van het aantal gebruikers en bezoekers van het park. De maatregelen zijn voor jong en oud zodat er voor ‘iedereen’ wat te vinden en te beleven is in het park.

Voor deze concrete maatregelen in het park maken we gebruik van uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op de uitkomsten van Samen Stad Maken (de ideeën en aandachtspunten van Utrechters, zie hoofdstuk 2) en het beleid waarmee de gemeente aangeeft wat belangrijk is op het gebied van bijvoorbeeld groen, mobiliteit, sport, spel, bewegen, welzijn en evenementen.

Bij de concrete maatregelen (vanaf paragraaf 4.2) geven we aan welke uitgangspunten hierbij gebaseerd zijn op de inbreng van Utrechters en wat volgt uit gemeentelijk beleid en kennis van gemeentelijke specialisten.

De **maatregelen** in dit uitvoeringsprogramma zijn **gebundeld in vier speerpunten**. Dit zijn:
1. Meer ruimte voor ecologie en een gevarieerd aanbod van planten en bloemen;
2. Duidelijke fiets- en wandelpaden;
3. Verbeteren, verplaatsen of aanvullen van (recreatieve) functies;
4. Verbeteren watersysteem en waterkwaliteit

Deze speerpunten zijn uitgewerkt in de volgende paragrafen met daaraan gekoppeld de uitgangspunten en maatregelen. Hiermee gaan we de komende jaren aan de slag.

Bij alle maatregelen houden we rekening met het oorspronkelijke ontwerp van het park. Het robuuste raamwerk – bestaande uit groenstroken, de padenstructuur en de zogenaamde ‘kamers’ met verschillende functies – blijft behouden.
Dit voorstel is geen gedetailleerde blauwdruk. De exacte invulling wordt in latere fasen bepaald en hangt af van de planning en fasering van diverse projecten. Niet alles in het park kan tegelijk worden aangepakt.

Een belangrijk aandachtspunt bij deze kwaliteitsverbetering is het beheer en onderhoud. Het huidige beheer van Park Transwijk wordt sober uitgevoerd. Op onderdelen in het park is behoefte aan meer maatwerk en intensiever beheer. Hiervoor is een nieuw beheerplan opgesteld, waarvan de samenvatting aan het einde van hoofdstuk 4 te vinden is.

Overzichtskaart met alle voorstellen uit het uitvoeringsprogramma Park Transwijk.

4. 2 Meer ruimte voor ecologie en een gevarieerd aanbod van planten en bloemen

We maken extra ruimte voor meer divers en nieuw kwalitatief hoogwaardig groen en bomen. Dit komt ook de belevingswaarde ten goede. De volgende maatregelen stellen we voor:

- Het huidige raamwerk van lanen en groene zomen blijft gehandhaafd en wordt versterkt door de gaten in de bomen/lanenstructuur aan te vullen met nieuwe inheemse bomen.
- Op een aantal plekken voornamelijk langs de randen van het evenementenveld en rondom het rosarium, voegen we nieuwe solitaire en clusters van nieuwe bomen toe. Dit zijn voornamelijk inheemse bomen, maar er is ook ruimte voor andere soorten die ecologisch waardevol zijn en een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. We willen met name meer bomen in de beoogde buitensportzone, zodat er voldoende schaduw is en ook op warme dagen daar gesport kan worden.
- We versterken de gelaagdheid in de groenzomen door gericht beheer en het toevoegen van nieuwe (heester)beplanting. Met kleinere en grotere planten willen we de ecologie en biodiversiteit verbeteren (zie kader ‘Basis op orde’ in hoofdstuk 2).
- We gaan de siertuin aan de Koeriersterlaan opknappen. In de opgeknapte siertuin komen veel bloemen en planten die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit en esthetisch waardevol zijn.
- We onderzoeken of we in de buurt of langs de Westdijklaan een nieuwe siertuin kunnen realiseren. De nieuwe tuin, bijvoorbeeld in de vorm van een schaduwtuin, kan een nieuwe ontmoetingsplek in het park worden.
- Meer divers (maai) beheer. Door divers maaibeheer worden de ecologische waarde en biodiversiteit verhoogd. In een nieuw beheerplan voor het park wordt dit verder uitgewerkt. Dit beheerplan is gelijktijdig met het Uitvoeringsprogramma opgesteld door de afdelingen Ruimte, Wijkonderhoud & Service (W&S) en Beheer Openbare Ruimte (BOR). Een samenvatting van dit nieuwe beheerplan is aan het einde van dit hoofdstuk te lezen. Het volledige beheerplan is in een aparte bijlage terug te vinden.

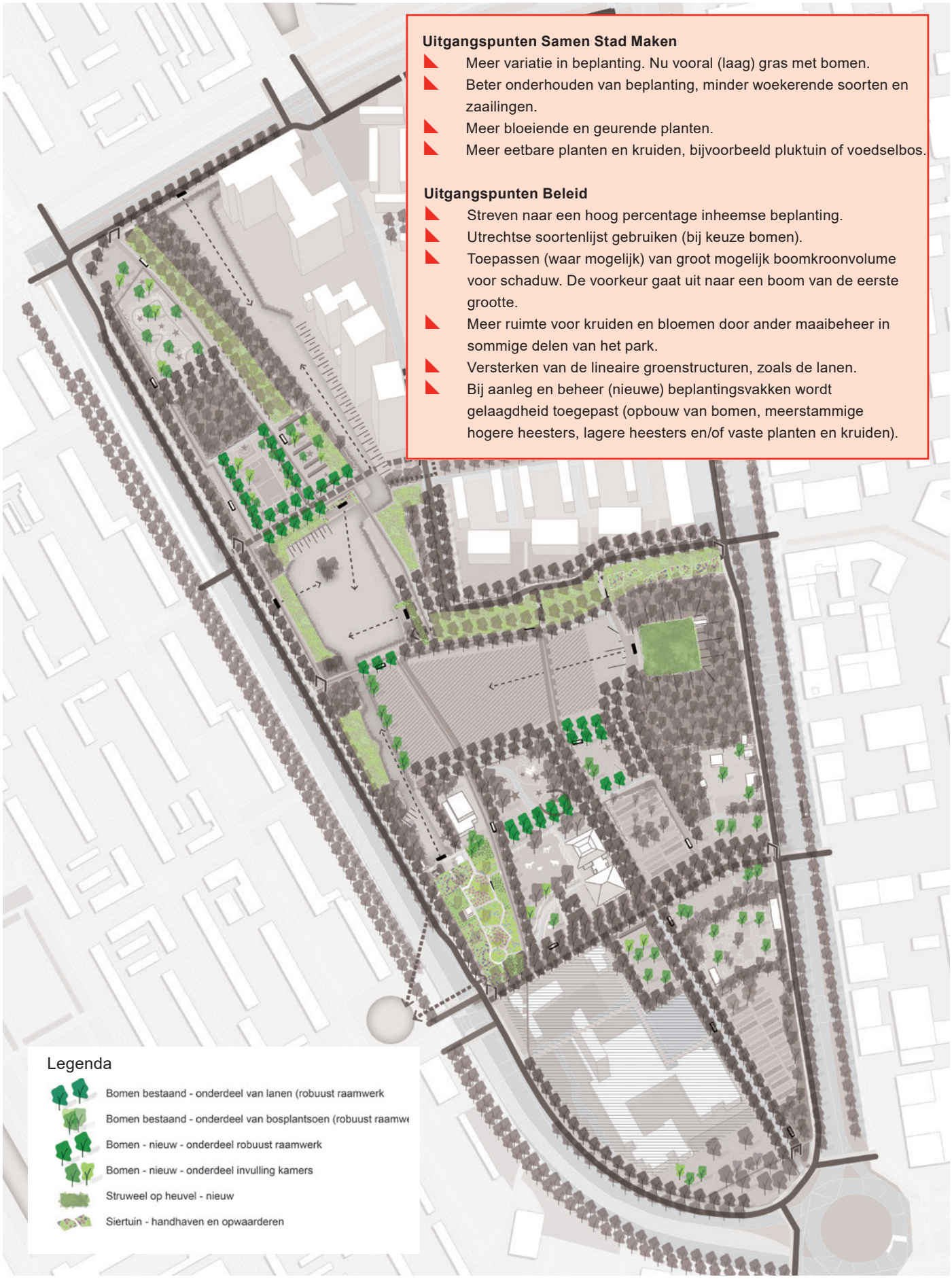

Toevoegen van bomen rondom de locatie van het huidige rosarium.

Beplantingsplan
Er wordt een apart beplantingsplan opgesteld voor het hele park. In het beplantingsplan wordt bepaald waar welke soorten bomen komen en op welke plekken nieuwe beplanting zoals sierheesters en vaste planten komen. Het beplantingsplan wordt door een landschapsarchitect, groenadviseur, groenbeheerder en een ecoloog opgesteld. De nieuwe toe te voegen beplantingen moeten een meerwaarde bieden voor de biodiversiteit en bovendien goed te beheren zijn. Voor de bestaande siertuin en de eventuele siertuin willen we samen met de buurt een beplantingsplan maken.

Heuvel met drinkwaterkelder Vitens: nieuwe groene inrichting en speelplek
Onder de heuvel in het park ligt een drinkwaterkelder van Vitens. Op de heuvel is nu een bosplantsoen. De bomen zijn volwassen geworden, waardoor ze met hun gewicht en wortels de constructie van de drinkwaterkelder kunnen beschadigen. Deze drinkwaterkelder is belangrijk voor de drinkwatervoorziening van Utrecht en de regio. Daarom verzoekt Vitens om in 2025 de bomen op de drinkwaterkelder te kappen. Deze bomen worden in het en rondom het park gecompenseerd. Op de heuvel komt nieuwe beplanting in de vorm van struiken en heesters (deze drukken met hun gewicht en wortels niet op de constructie van de drinkwaterkelder). Op de heuvel komen alleen inheemse heesters en struiken. Bomen mogen er niet meer worden aangeplant.

Tegen de rand van de heuvel zetten we in op een nieuwe openbare speelvoorziening. Verder stellen we voor om het kunstobject op de heuvel te vervangen voor een gecombineerd kunst-, speel- en zitobject voor jong en oud. In de vervolgfase van het Uitvoeringsprogramma voor de kwaliteitsslag van Park Transwijk worden deze voorstellen nader uitgewerkt.

Voorstel voor toevoegen van meer bomen, meer divers groen (siertuinen) en ander maaibeheer.

4. 3 Duidelijke fiets- en wandelpaden en eenduidig parkmeubilair

We maken de padenstructuur in het park herkenbaar en overzichtelijk, zodat duidelijk is waar je kunt fietsen, wandelen of hardlopen.

- In het park krijgt de voetganger voorrang. Er is een aantal uitzonderingen: de twee nieuwe doorgaande oost-west wandel- en fietsroutes (met een gecombineerd wegprofiel voor fietsen en wandelen), het bestaande fietspad aan Westdijklaan (waar we parallel een nieuw wandelpad voorstellen richting Europalaan) en de Vreugdenhillaan (met een gecombineerd profiel voor wandelen en fietsen). Ook de fietsparkeerplekken worden straks geclusterd aan één van de doorgaande fietsroutes.
- De nieuwe noordelijke doorgaande oost-west wandel- en fietsverbinding via de Lomanlaan-park – Beneluxlaan wordt als zelfstandig project uitgevoerd (zie ook het aparte tekstkader). De zuidelijke doorgaande oost-west wandel- en fietsverbinding via de Koeriersterlaan is onderdeel van dit Uitvoeringsprogramma.
- De nieuwe oost-west wandel- en fietsverbindingen krijgen een uitstraling die past bij het park, zodat de fietsroutes opgaan in het park. De fietser is te gast en houdt rekening met andere parkgebruikers. De voorkeur gaat uit naar hetzelfde materiaal en kleur als de overige (fiets)paden in het park.
- Het fietspad aan de Westdijklaan blijft bestaan, zodat fietsers langs het park kunnen blijven fietsen. Bij de knik ter hoogte van de Lomanlaan ligt al een stoeprand, waardoor fietsers niet het park in kunnen fietsen. Parallel, op enige afstand van het fietspad komt een nieuw wandelpad, zodat bezoekers vanuit de Europalaan direct het park kunnen inlopen. Dit pad is op aanraden van de fietsersbond in de plannen toegevoegd. Nu is er geen voetgangersingang ter hoogte van de Westdijklaan.
- Er ligt een ‘informele’ noord-zuid fietsroute door het park (geen onderdeel hoofdnetfietswerk in mobiliteitsplan). We stellen voor deze samen te voegen met het wandelpad dat er apart naast ligt. Nu leiden beide paden vaak tot verwarring waar je wel/niet mag fietsen of wandelen. Dit betekent dat na de aanpassing zowel wandelaars als fietsers gebruik maken van deze bredere noord-zuid route. Het te verwijderen pad krijgt een groene inrichting die aansluit op de directe omgeving van het park.
- Toevoegen van een aantal nieuwe wandelpaden voor, met name aan de oostkant, zodat het park vanuit de nieuwe wijk Merwede en via de nieuwe wandel- en fietsbruggen met Rivierenwijk beter ontsloten wordt. De nieuwe paden krijgen net zoals de bestaande paden verharding van asfalt, zodat de eenheid in de padenstructuur blijft gehandhaafd.
- We onderzoeken of we op een aantal plekken meer slingerpaadjes kunnen maken, bijvoorbeeld bij de mogelijke nieuwe siertuin.
- We stellen voor om onderscheid te maken tussen brede wandelpaden en smalle wandelpaden. Brede wandelpaden zijn 3 tot 4 meter breed, smalle wandelpaden maximaal 2,2m De brede wandelpaden kunnen gebruikt worden voor het maken van diverse rondjes door het park. De smalle wandelpaden zijn doorsteekjes van de hoofdwandelpaden. Alle paden bestaan uit asfalt.
- We verkennen of we rondom het evenementenveld een breed 4-5 m breed asfaltpad met afgeronde hoeken/bochten. Hierdoor is er straks een duidelijke route voor toeleveranciers. Bovendien zorgt een nieuwe route met afgeronde bochten dat het gras minder snel en minder vaak wordt kapotgereden.
- We stellen voor om het parkeren op de Koeriersterlaan en het parkeerterreintje bij Villa Vrede gefaseerd weg te halen. De kunnen we doen, omdat de parkeerdruk hier laag is. We vervangen de parkeerplekken voor groen. Op termijn blijven er alleen enkele parkeerplekken over, vooral voor mindervaliden.
- Per saldo halen we straks meer verharding weg dan dat we toevoegen. In onze voorstellen willen we ongeveer twee voetbalvelden aan verharding weghalen. In de vervolgfases wordt precies bepaald welke verharding weggaat en wat de exacte oppervlaktes zijn. Door het weghalen verharding ontstaat er meer ruimte voor groen.

Nieuwe doorgaande wandel- en fietsverbindingen door Park Transwijk

Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2 is afgesproken dat er 2 nieuwe oost-west wandel- en fietsverbindingen komen tussen de Rivierenwijk- Merwede- Park Transwijk en Kanaleneiland. Met de routes worden de wijken in Utrecht Zuidwest ook meer met elkaar in verbinding gebracht. De noordelijke oost-west route loopt in Transwijk via de Lanslaan, Lomanlaan en (via een nieuwe brug) door het park richting de Beneluxlaan.

Deze route wordt als apart project uitgevoerd. Het ontwerp van de brug en wandel- en fietsverbindingen door het park is afgestemd met maatregelen aan de paden en het groen in het park. De zuidelijke oost-west verbinding in het park bestaat feitelijk al via de bestaande Koeriersterlaan.

De Koeriersterlaan is onderdeel van dit uitvoeringsprogramma en wordt aangepast met dezelfde ontwerpuitgangspunten als de noordelijke oost-west wandel- en fietsverbinding.

Voorstel aanpassing padennetwerk in Park Transwijk.

Huidig beeld pleintje aan de vijver (2024)

Mogelijk toekomstbeeld pleintje aan de vijver en nieuw wandel- en fietsverbinding (2030)

Artist impression,
Uitwerking en detaillering vindt plaats in vervolgfase.

De volgende maatregelen zijn in beeld gebracht:

- Aantrekkelijke gecombineerde verbinding voor fietsers en voetgangers door het park (wel visueel gescheiden door strook granieten keitjes, i.v.m. veiligheid en herkenbaarheid van de verbinding).
- Nieuwe fiets- en wandelbrug zorgt voor betere verbinding tussen park en omliggende wijken. (Brug is al onderdeel van de plannen voor de nieuwe wandel- en fietsverbinding).
- Pleintje aan vijver herstellen met harde oever (minder toegankelijk voor ganzen, zodat overlast op die plek minder wordt). Aan de rand van het pleintje komen en een mix van vaste planten en lage sierheesters.
- Hoge oeverbeplanting uitdunnen om zicht op vijver te herstellen.
- Meer divers en bloeiend groen. Bijvoorbeeld bloemenweide en/of vaste planten sierheersters ten behoeve van het verhogen van de biodiversiteit.

Huidig beeld Koeriersterlaan (2024)

Mogelijk toekomstbeeld Koeriersterlaan met nieuwe wandel- en fietsverbinding (2030)

Artist impression,
Uitwerking en detaillering vindt plaats in vervolgfase.

De volgende maatregelen zijn in beeld gebracht:

- Aantrekkelijke verbinding voor fietsers en voetgangers door het park (wel visueel gescheiden i.v.m. veiligheid en herkenbaarheid.
- Meer groen door combineren paden en opheffen parkeerplekken.
- Bestaand groen kan zich beter ontwikkelen en krijgt meer ruimte.
- Functies meer zichtbaar te maken (beter beheer groen en verwijderen/maskeren hekwerken).
- Eilandsteede meer zichtbaar maken, eventueel met nieuwe entree aan Koeriersterlaan.

Parkmeubilair

- Als voorstel willen we gefaseerd de bestaande banken in het park vervangen door nieuwe banken. De nieuwe banken hebben een vriendelijkere uitstraling en bieden bovendien meer zitcomfort dan de besta|voren gekomen dat de gebruikers de huidige banken in de winters te koud vinden en in de zomer te warm, aangezien deze volledig bestaan uit metaal. De banken worden gefaseerd vervangen. Ze worden vervangen als het gebied waar ze staan wordt heringericht bijvoorbeeld de pleintjes aan het water, als ze kapot zijn of als ze aan einde levensduur zijn. Gekozen is voor bank Montseny van Samson. Deze staat in het Handboek Openbare Ruimte (HOR) wat de gemeente gebruikt. Van dit type worden in het park zowel de enkele bank van 1,50 meter als de dubbele uitvoering van 3 meter breed toegepast. Op een aantal plekken bijvoorbeeld bij de opgeknapte en de eventuele nieuwe siertuin worden een aantal losse stoelen geplaatst.
- Op een aantal plekken aan de rand van het evenementenveld komen picknickbanken. Deze picknickbanken dienen demontabel te zijn, aangezien deze verwijderd moeten voor een evenementen. De picknickbanken komen deels in de zon en deels in de schaduw te staan.
- In het kader van circulariteit handhaven we de meerderheid van de bestaande prullenbakken. Afwijkende prullenbakken, in type en kleur die nog her en der in het park staan, worden op den duur vervangen voor het type WTL-Buizerd in groene kleur. Deze prullenbakken staan al op de meeste plekken in het park.
- De bestaande verlichtingsmasten zijn nog van goede kwaliteit en kunnen nog jaren mee. We handhaven deze en op plekken waar extra masten nodig zijn, bijvoorbeeld langs de nieuwe fietsroute door het noordelijk deel van het park plaatsen we dezelfde verlichtingsmasten. Alle verlichtingsmasten hebben speciale vleermuisvriendelijke verlichting.
- We willen de entrees van het park markeren met een zuil of een poort, eventueel in combinatie met de naam Park Transwijk. Ook het markeren van de entrees met een kunstwerk behoort tot de mogelijkheden. De precieze uitwerking van de entrees is een ontwerpopgave op zichzelf en wordt in vervolgfase opgepakt.

Dit type banken (Montseny van Samson) vervangt op den duur de bestaande banken in het park.

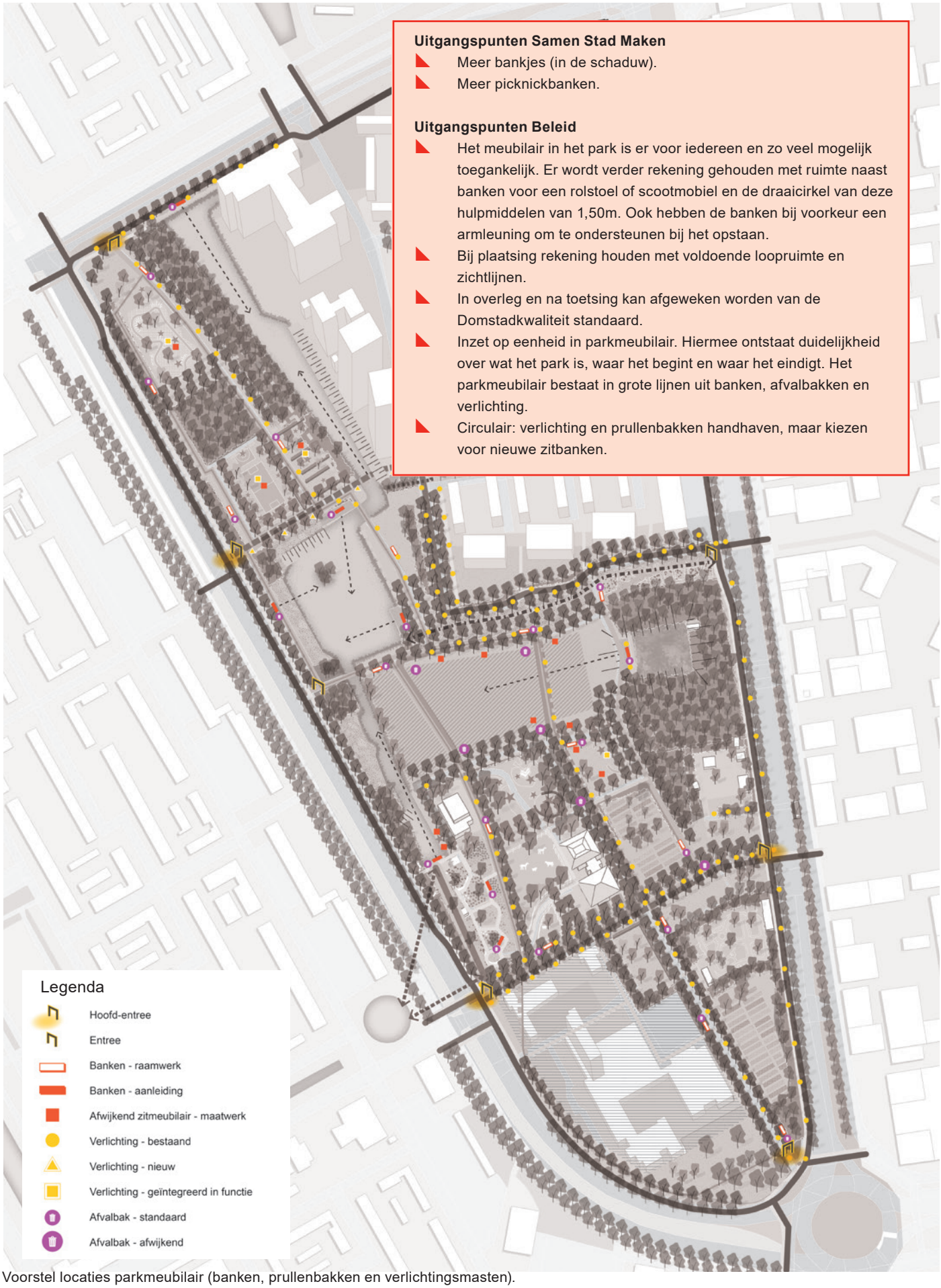
Beoogde nieuwe picknickbanken rondom het evenementenveld. De nieuwe picknickbanken moeten wel demontabel zijn i.v.m. evenementen. In de vervolgfase wordt het type bank en de bijbehorende leverancier bepaald.

Eén type afvalbak voor het park. Andere bakken worden op den duur vervangen voor Falcon afvalbak in de kleur groen.

Eén type verlichtsmast voor het park. Andere masten worden vervangen voor dit type.

Voorstel locaties parkmeubilair (banken, prullenbakken en verlichtingsmasten).

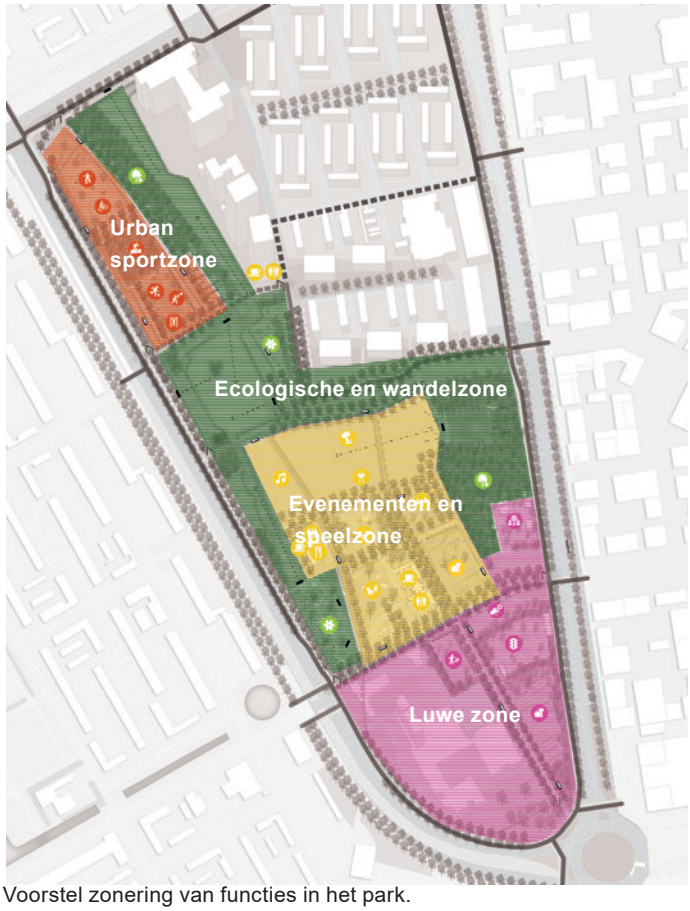
4. 4 Verbeteren, verplaatsen of aanvullen van (recreatieve) functies

In het originele ontwerp uit 1960 had het park een strakke zonering van functies die op basis van leeftijdsgroepen zoals jeugd en volwassenen is bedacht. Deze zonering is in de loop van de decennia losgelaten en zeker na de herinrichting van 2003-2005 minder herkenbaar geworden. Tegenwoordig zijn veel uiteenlopende functies geclusterd rondom de Koeriersterlaan, waardoor je niet meer het gevoel hebt dat je je nog in Park Transwijk bevindt.

In dit Uitvoeringsprogramma willen we niet de strakke zonering van de jaren' 60 terugbrengen, maar willen we wel weer een zonering op hoofdlijnen in het park terugbrengen. Deze nieuwe zonering is niet meer gebaseerd op leeftijdsgroepen. We houden rekening met de behoeften van mensen uit de drie verhaallijnen die volgen uit het Samen Stad Maken (zie hoofdstuk 2).

Op basis hiervan stellen we de volgende zonering in Park Transwijk voor:
- De urbansportzone (reuring)
- De ecologische- en wandelzone (rust)
- De evenementen/recreatie- en speelzone (reuring)
- De luwe zone (rust)

In de volgende paragrafen is per zonering uiteengezet wat de maatregelen zijn.

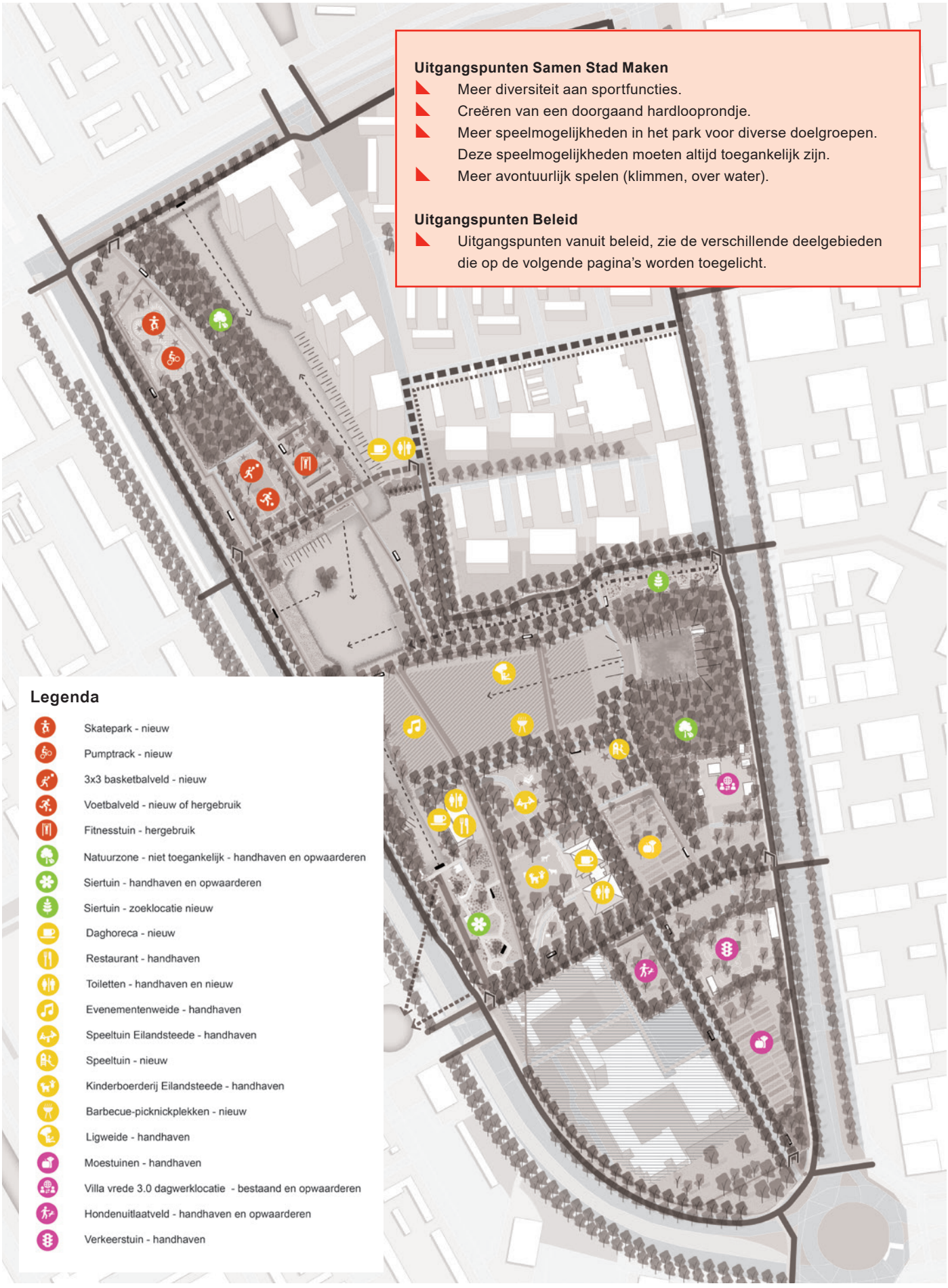
Voorstel zonering van functies in het park.

De beoogde buitensportzone met o.a. een skatepark (referentie skatepark Willem-Alexanderpark van leverancier SkateOn).

De vijver als hart van het park en de ecologische zone.

De recreatie- en speelzone met daarin de kinderboerdij Eilandsteede.

Handhaven en verbeteren hondenveld als onderdeel van de luwe zone.

Voorstel functies (bestaand, opwaarderen en nieuw) voor Park Transwijk

De urbansportzone
In het park is op dit moment al een aantal buitensportactiviteiten aanwezig, maar die liggen verspreid en zijn niet allemaal meer up-to-date. We stellen voor om het noordwestelijk deel van het park in te richten als zogenaamde ‘urbansportzone’. Hier is grote behoefte aan in Utrecht. Deze locatie is gekozen omdat het vlakbij een tramhalte ligt, nabij de kruising van wandel- en fietspaden en nabij winkelcentrum NOVA. Nu wordt een deel ook al intensief gebruikt voor sporten (bij het voetbal-trapveld). Bovenal ligt de beoogde locatie voor de urbansportzone naast de geluidsintensieve weg en tramlijn (de Beneluxlaan), waardoor er al veel reuring op deze plek in het park aanwezig is. We stellen voor om de volgende functies in de urbansportzone te combineren:

- Een nieuw skatepark, eventueel in combinatie met een ‘snakerun’ (klein fietsparcours) of ‘pumptrack’ (groot fietsparcours) aan te leggen. De beoogde locatie hiervoor is het huidige voetbalveldje. Geadviseerd wordt om het park te ontwerpen met bekende leveranciers. Zij betrekken de ‘skate-community’ actief bij het opstellen van het ontwerp.
- Verplaatsen huidig voetbalveld naar de locatie ten zuiden van het rosarium. Wanneer verplaatsen niet mogelijk verkennen we een nieuw multifunctioneel veld. Dit multifunctionele veld kan worden gebruikt voor diverse soorten sporten (voetballen, vechtsporten, breakdancen) en andere ‘streetculture’ activiteiten.
- Aanleg van een professioneel basketbalveld (3x3) op de locatie van het huidige rosarium.
- Het rosarium halen we hiervoor weg en vervangen we voor 1 of 2 bijzondere siertuinen op andere plekken in het park. Het rosarium in huidige vorm is niet meer van deze tijd en vraagt daarnaast om veel beheer & onderhoud.
- De fitnesstoestellen die nu bij Eilandsteede staan te verplaatsen naar de locatie waar nu de grasvelden met bestaande hagen liggen. Hierdoor ontstaat er een fitnessparcours tussen de hagen. Bij de fitnesstoestellen worden ook een aantal bomen geplant zodat er in de schaduw gesport kan worden.

Deze voorstellen voor een urbansportzone willen we na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma verder in co-creatie uitwerken met omwonenden en stakeholders uit de Utrechtse sportwereld (zoals Sport Utrecht en deelnemers uit de skate-community). Met deze clustering van al deze buitensportactiviteiten willen we meer interactie laten ontstaan tussen de verschillende sportactiviteiten. Hiermee willen we meer eigenaarschap, zelfbeheer en sociale controle creëren. Bovendien is het idee dat de gehele urbansportzone een trekker voor de wijk en de stad wordt.

Nieuw skatepark op locatie van het huidige voetbalveld. Referentie van skatepark Vathorst (ontworpen door de bekende leverancier Nineyards).

Nieuw professioneel basketbalveld (3x3) op plek van het huidige rosarium.

Verplaatsen van de fitnesstoestellen naar de veldjes tussen de hagen.

Verplaatsen van het voetbalveld naar de locatie van het huidige rosarium.

Voorstel functies in de buitensportzone.

Huidige beeld Rosarium (2024)

Mogelijk toekomstbeeld Rosarium (lange termijn 2030)

Artist impression
Uitwerking en detaillering vindt plaats in vervolgfase

De volgende maatregelen zijn in beeld gebracht:

- Rosarium vervangen door nieuwe sportfuncties: voetbalveld, pannakooi, basketbalkooi, maar ook eventueel plek voor een fitnesstuin.
- Toevoegen van meer bomen tussen de sportvoorzieningen om schaduw te creëren
- Bestaande hagen handhaven: zorgen voor een visuele afscheiding tussen het sportgedeelte en het overige deel van het park.

Huidig beeld noordelijk deel Park (2024)

Mogelijk toekomstbeeld duidelijke noordelijke entree Park en locatie skatepark (2030)

Artist impression.
Uitwerking en detaillering vindt plaats in vervolgfase

De volgende maatregelen zijn in beeld gebracht:

- Entree verbeteren: bijvoorbeeld door de bestaande letters van het park beter zichtbaar te maken.
- Nieuwe locatie voor het skatepark: de huidige locatie biedt weinig mogelijkheden voor uitbreiding.
- Meer zit- en verblijfsplekken creëren: vooral in de schaduw.
- Toevoegen van meer inheemse bomen en bloeiende onderbeplanting voor het verhogen van de biodiversiteit.

De ecologische- en wandelzone

In de ecologische- en wandelzone krijgen ecologie en biodiversiteit extra aandacht. In deze zone komen geen nieuwe intensieve functies en alleen rustige functies zoals zitbankjes zijn toegestaan. Om deze zone te versterken stellen we de volgende maatregelen voor.

- Langs de vijver komen meer ecologische oevers door de beschoeiing weg te halen en de oevers nog meer te verflauwen. Om te voorkomen dat alle ecologische oevers volgroeien met riet, passen we per ecologische oever een ander maaibeheer toe. Alleen ter hoogte van de pleintjes aan het water passen we geen ecologische oevers toe in verband met de ganzenoverlast (zie kader).
- Boven op de heuvel (de drinkwaterlocatie van Vitens) komen nieuwe inheemse struiken en heesters (zie kader heuvel met drinkwaterkelder Vitens, paragraaf 4.2).
- Het bosplantsoen met volwassen bomen rondom de heuvel blijft gehandhaafd.
- De bestaande siertuin maken we meer ecologisch door bij de renovatie meer inheemse heesters en vaste planten toe te voegen (zie ook paragraaf 4.2)
- We verkennen of we een nieuwe siertuin kunnen toevoegen aan de oostkant van het park (nabij de Westdijklaan) (zie ook paragraaf 4.2)
- In het algemeen wordt meer gelaagdheid in beplantingen toegepast door het toevoegen van nieuwe beplantingen. De nieuwe beplantingen gaan bestaan uiteen variatie van inheemse en/of ecologisch waardevolle soorten. De toegepaste soorten hebben veel belevingswaarde door bladkleur en bloeiwijze.

Ganzen in het park

De afgelopen jaren lijkt de ganzenpopulatie in Park Transwijk toe te nemen. Sommige bezoekers ervaren hiervan overlast (geluidsoverlast, overlast door uitwerpselen, angst voor ‘brutale’ ganzen, onveilige verkeerssituaties, onbruikbare recreatieplekken zoals het pleintje aan het water).

In het Uitvoeringsprogramma Park Transwijk stellen we een paar maatregelen voor waarmee we de overlast van ganzen proberen te beperken:

- Hogere oever bij het plein aan de noordzijde van de vijver. Hiermee ontmoedigen we dat de ganzen hier de oever op komen;
- Gedeeltelijke afrastering (takkenrillen of hekwerken) langs de vijver (die parallel aan de Lomanlaan ligt) zodat ganzen op die plekken niet op de oever komen;
- Diervriendelijke oevers bij andere delen van de vijvers (om daarmee de ganzen te verleiden daar naar toe te gaan).

Daarnaast gaat de gemeente de ganzenpopulatie in de wijk Transwijk en Park Transwijk monitoren. Daarmee brengen we in kaart hoe de populatie er op dit moment uit ziet en wat de prognose is voor komend jaar. Dit kan in de toekomst bijdragen aan inzicht in de populatie, meten van de effecten van maatregelen in de openbare ruimte, beter beheer van de populatie en het minimaliseren van negatieve gevolgen.

Creëren van meer natuurvriendelijke oevers langs de vijver.

Handhaven van de natuurlijke delen langs de vijver.

Opknappen van de siertuin door het verwijderen van zaailingen en het toevoegen van meer (inheemse) vaste planten en lage sierheesters.

Door rillen te plaatsen langs de oevers van de vijvers is het voor ganzen moeilijker om uit het water te komen.

Voorstel functies in de ecologische zone van Park Transwijk.

Huidig beeld vijver bij Zinnia (2024)

Mogelijk toekomstbeeld vijver bij Zinnia (2030)

De volgende maatregelen zijn in beeld gebracht:

- Parkpaviljoen en terras meer oriënteren op het water.
- Parkpaviljoen ook inzetten voor daghoreca.
- Herstellen zichtlijnen door beter structuureel beheer en onderhoud oevers en beplantingen.
- Langs het water ruimte voor zit- en verblijfsmogelijkheden en speelaanleidingen.
- Vlonder herstellen eventueel in combinatie met trap aan het water.

Huidig beeld evemenentenweide en heuvel (2024)

Mogelijk toekomstbeeld evementenweide en heuvel (2030)

De volgende maatregelen zijn in beeld gebracht:

- Evenementenveld robuuster maken zodat deze minder gevoelig is voor beschadigingen tijdens evenementen.
- Betere drainage op en rondom het evenementenveld
- Eén breed pad toegankelijk voor voetgangers en fietsers (fietsers zijn te gast).
- Creëren meer zit- en verblijfsplekken (in de schaduw).
- Activeren en inzetten randen van de helling heuvel voor speelaanleidingen/toestellen eventueel in combinatie met de realisatie van een natuurlijke speeltuin.

De evemenenten/recreatie- en speelzone

De evenementen/recreatie- en speelzone omvatten de grote weide en de stadsboerderij/speeltuin Eilandsteede in het park. We laten dit deel van het park grotendeels intact en alleen op een aantal plekken versterken we deze zone. De volgende maatregelen stellen we voor:

- Rondom de grote weide voegen we op verschillende plekken (picknick)banken toe, zowel in de zon als in de schaduw. Ook planten we aan de randen een aantal nieuwe inheemse bomen. Op het evenementenveld planten we geen extra bomen, omdat bomen de bedrijfsvoering van de evenementen in de weg staan.
- Minder zichtbaar maken van de hekken rondom de functies in het park. Het liefst zouden we de hekken weghalen, maar dat blijkt in de praktijk lastig (veel vernieling en ontvreemding spullen). Op een aantal plekken willen we de hekken daarom maskeren met inheemse sierheesters en hagen, zodat de hekwerken in het park minder dominant worden. We schermen niet overal de hekken af, zodat er een zichtrelatie blijft tussen de paden en de functies binnen de hekwerken. Langs het pad tussen Eilandsteede en restaurant Zinnia verkennen we of het hek 1,5 meter naar binnen kan worden verplaatst zodat er een bredere groenstrook langs het pad ontstaat.
- We creëren een nieuwe speelvoorziening die ook toegankelijk is buiten de openingstijden van Eilandsteede. De enige speeltuin in het park bevindt zich namelijk binnen de hekwerken van Eilandsteede. Aan de rand van de heuvel, onder de grote platanen, is het zoekgebied voor de realisatie van een avontuurlijke speeltuin met veel houten elementen en speelkeien. In de vervolgfase wordt nader uitgezocht waar precies de speeltuin komt te liggen en hoe die eruit komt te zien.
- We stellen voor om het kunstobject op de heuvel te vervangen voor een gecombineerd kunst-, speel- en zitobject. Dit object kan gebruikt worden als openbare speelplek voor kinderen en verblijfsplek voor (volwassen) bezoekers. Het bestaande kunstobject is versleten en aan vervanging toe. Bij de vernieuwing wordt de huidige kunstenaar betrokken.

Nieuwe speeltuin met natuurlijke materialen aan de rand van het bos.

Avonturenpad in het bos, als onderdeel van de nieuwe speeltuin.

Uitgangspunten Samen Stad Maken m.b.t evenementen

- Park of delen van het park zo lang mogelijk open houden tijdens de opbouw van evenementen.
- Wens om ook een deel van het park te gebruiken tijdens evenementen, bijvoorbeeld zuidelijk, noordelijk of westelijk deel.

Uitgangspunten organisatoren evenementen

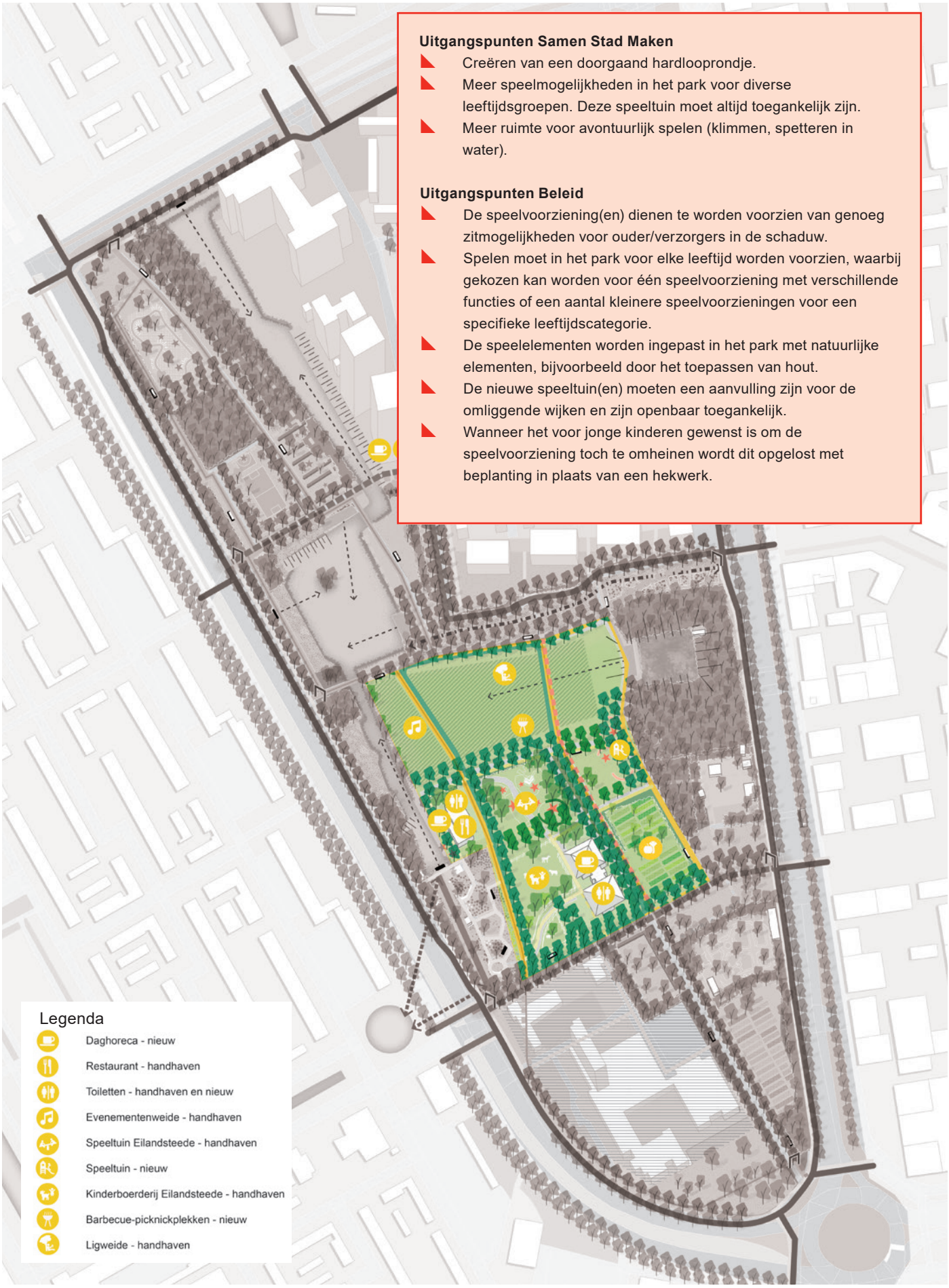
- Creëren duidelijke routing voor leveranciers tijdens opbouw.
- Breed pad rondom het evenementenveld zodat er minder met rijplaten tijdens de opbouw gewerkt hoeft te worden.
- Geen extra bomen langs het hoofdveld, omdat dit veld afgehekt moeten worden. Ook kunnen nieuwe bomen zicht op het hoofdpodium belemmeren.
- Geen extra vaste objecten zoals banken en speeltoestellen rondom het evenementenveld.
- Betere drainage aan de randen van het evenementenveld.
- Betere fietsparkeerplekken bij de ingang(en) van de evenementen. Nu zijn die vooral langs de ontsluitingswegen Europalaan en Beneluxlaan gesitueerd.

Uitgangspunten Samen Stad Maken

- Creëren van een doorgaand hardlooprondje.
- Meer speelmogelijkheden in het park voor diverse leeftijdsgroepen. Deze speeltuin moet altijd toegankelijk zijn.
- Meer ruimte voor avontuurlijk spelen (klimmen, spetteren in water).

Uitgangspunten Beleid

- De speelvoorziening(en) dienen te worden voorzien van genoeg zitmogelijkheden voor ouder/verzorgers in de schaduw.
- Spelen moet in het park voor elke leeftijd worden voorzien, waarbij gekozen kan worden voor één speelvoorziening met verschillende functies of een aantal kleinere speelvoorzieningen voor een specifieke leeftijdscategorie.
- De speelelementen worden ingepast in het park met natuurlijke elementen, bijvoorbeeld door het toepassen van hout.
- De nieuwe speeltuin(en) moeten een aanvulling zijn voor de omliggende wijken en zijn openbaar toegankelijk.
- Wanneer het voor jonge kinderen gewenst is om de speelvoorziening toch te omheinen wordt dit opgelost met beplanting in plaats van een hekwerk.

Voorstel recreatieve functies in de recreatieve zone van Park Transwijk

De luwe zone

In de luwe zone bevinden zich het Zorgcentrum AxionContinu, de Verkeerstuin Utrecht en de moestuinen van Stadstuin Food for Good. Dit deel van het park willen we rustig houden, omdat gebruikers van Food for Good en AxionContinu gebaat zijn bij een rustige, prikkelarme omgeving. AxionContinu werkt aan een plan voor grootschalige transformatie van hun terrein (sloop/ nieuwbouw). Dit biedt kansen om het park en de locatie van AxionContinu meer op elkaar aan te sluiten. De volgende maatregelen worden voorgesteld:

- Weghalen hekwerk langs de oostrand van het park;
- Meer doorzichten c reëren in het bestaande groen;
- Groene inrichting van het park doortrekken op het terrein van AxionContinu;
- Groen doortrekken tot aan de gevels van de bestaande en nieuwe gebouwen;
- Geen zicht meer op parkeren vanuit Park Transwijk;
- Creëren van een doorgaand pad langs de westzijde van het terrein van AxionContinu, zodat er een rondje gemaakt kan worden in het zuidelijk deel van het park.

Handhaven van de verkeerstuin (zie ook paragraaf 4.5).

Nieuw breed pad rondom AxionContinu, als onderdeel van hoofdwandelpad en sportrondje door het park.

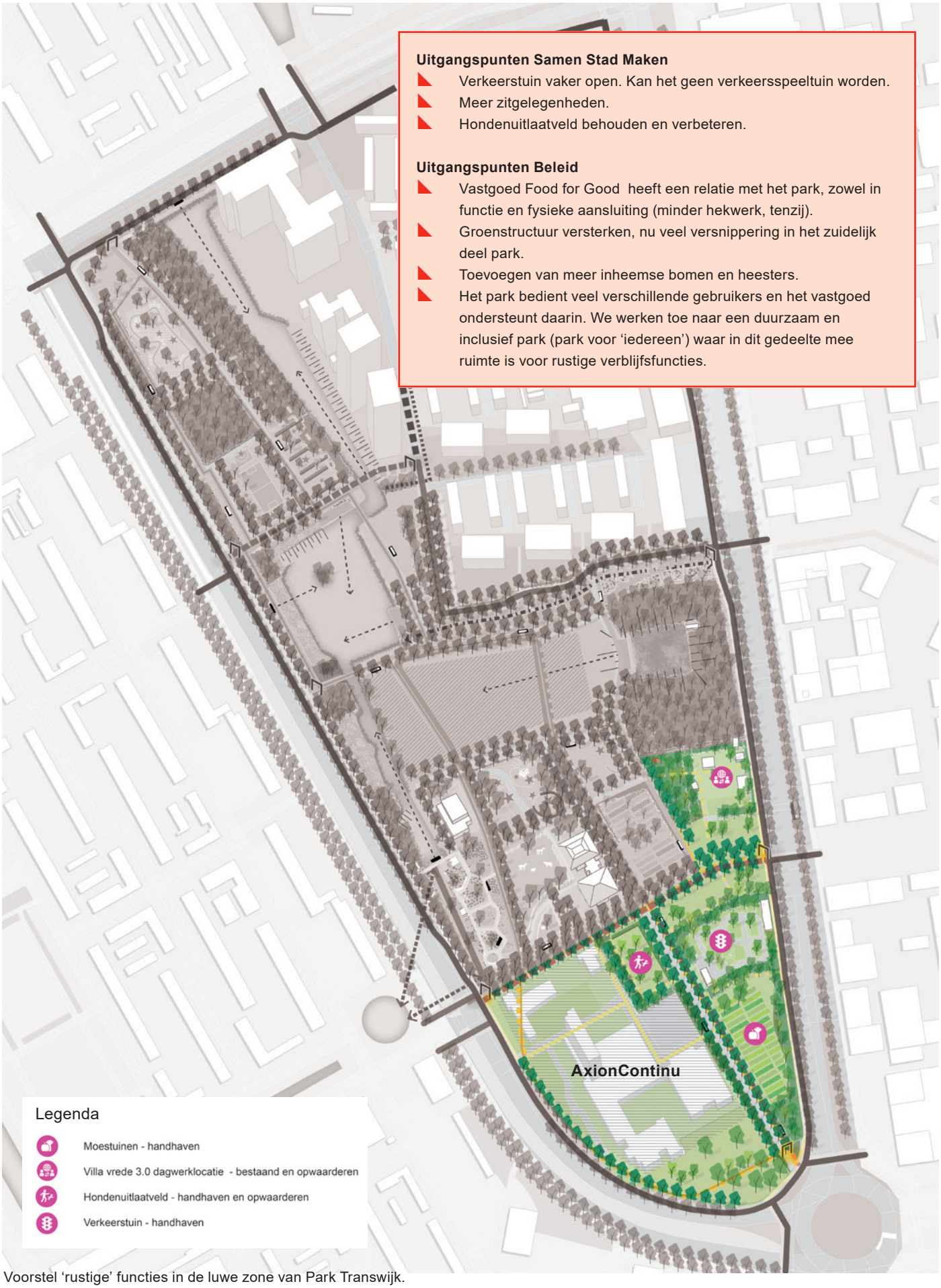
Terrein AxionContinu meer aansluiten op het park zodat het onderdeel van ParkTranswijk wordt.

Weghalen hekken en meer banken toevoegen langs de Vreugdenhillaan.

Food for Good handhaven en opwaarderen (zie ook paragraaf 4.5).

Voorstel 'rustige' functies in de luwe zone van Park Transwijk.

4. 5 Verbeteren watersysteem en waterkwaliteit

In het park willen we de kwaliteit van het water verbeteren en waar mogelijk extra ruimte maken voor water, zodat ook het park in de toekomst klimaatadaptiever wordt. We stellen de volgende maatregelen voor:

- Realisatie van natuurvriendelijke oevers. Een groot deel van de oevers is al tijdens de renovatie van 2003 al natuurvriendelijker gemaakt. Bij een aantal oevers moet dat nog gebeuren, zodat in 2030 alle oevers van de vijver in Park Transwijk natuurvriendelijker zijn gemaakt (op een paar uitzonderingen na, zoals het plein aan de noordzijde vijver waar we een hoge oever voorstellen, passend bij het ontwerp van het park uit de jaren ’60 en om de ganzen te weren op dit plein);
- Realisatie van een waterverbinding tussen de vijver en de duiker onder de Europalaan richting de waterloop in Merwede. Dit zorgt voor een betere doorstroming van het watersysteem waardoor de waterkwaliteit zowel voor de vijver als de watergang in Merwede wordt verbeterd. Een waterverbinding met flauwe oevers is in het park niet mogelijk, wegens het evenementenveld en de vele grote bomen die in het tracé tussen de vijver en de duiker van de Europalaan staan. We onderzoeken in een vervolgfase op welke manier de verbinding het beste wordt vormgegeven. Dit kan een ondergrondse buis zijn of een (deels) open goot;
- Op termijn: doortrekken watergang naast de zuidelijke siertuin. De bestaande duiker tussen de vijver en de waterpartij langs de Vasco de Gamalaan dient te worden vervangen na 2040. De wens vanuit de gemeente is om bij de vervanging de nieuwe duiker korter te maken en tevens ook te vergroten. Om dit mogelijk te maken dient de watergang naar het zuiden te worden doorgetrokken. Idee is om de nieuwe watergang te combineren met een nieuwe siertuin aan het water. Bij de aanpak van de huidige siertuin zetten we daarom in op sobere verbeteringen (geen aanpassing tuinstructuur, wel meer diverse soorten planten en bloemen). De doortrekking van de watergang wordt pas gerealiseerd na 2040;
- Verbetering drainagesysteem. In de tweede helft van 2025 onderzoeken we of het drainagesysteem onder het evenementenveld nog voldoende functioneert en wat er eventueel aan verbeteringen mogelijk zijn.

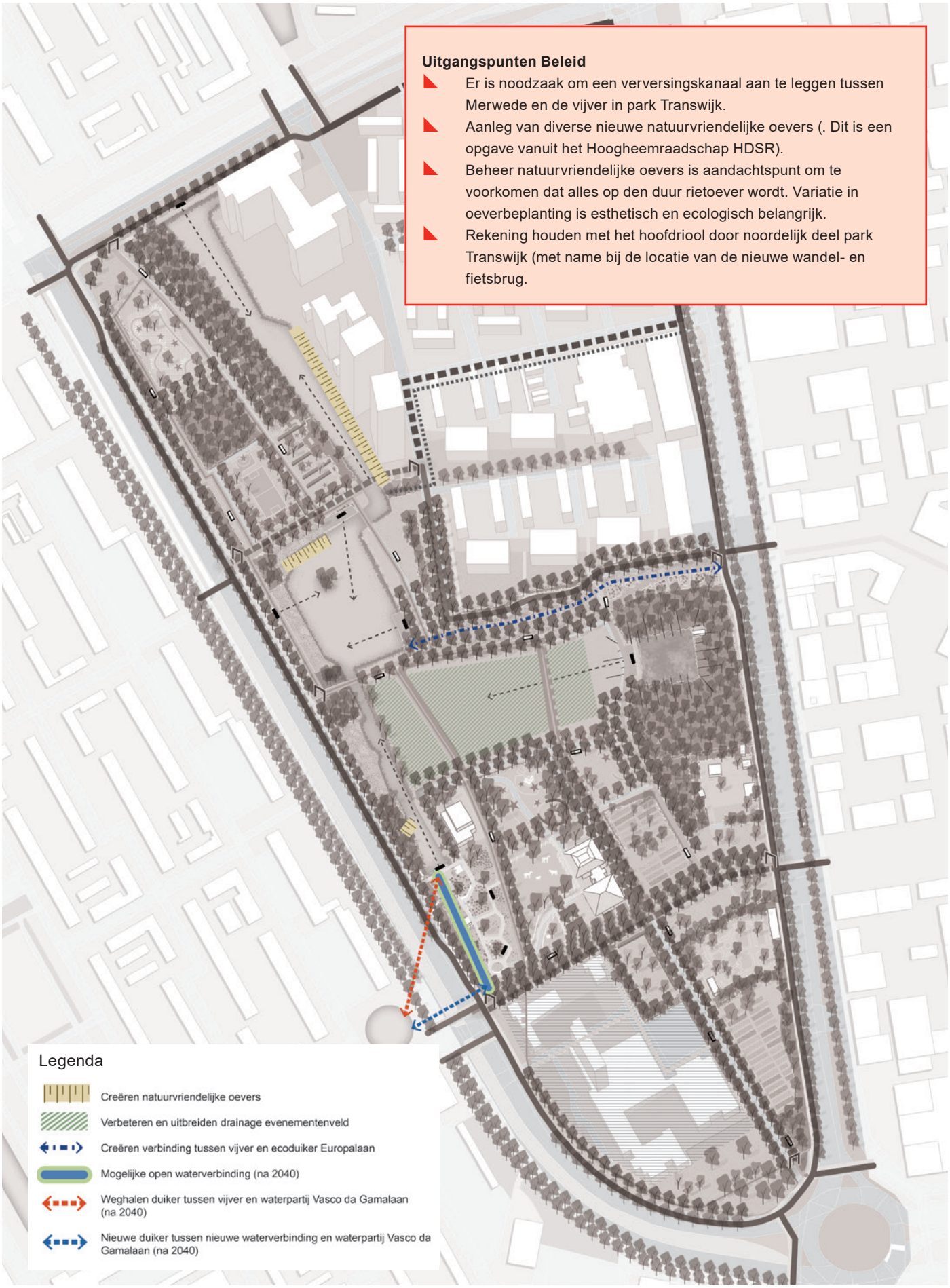
Realiseren van natuurvriendelijke oevers.

Verbeteren drainage op en rondom het evenementenveld.

Doortrekken van deze uitloper van de vijver naar het zuiden

Voorstel voor nieuwe waterverbindingen, betere drainage en aanleg natuurvriendelijke oevers.

4. 6 Vastgoed in het park

In het park zijn een aantal vastgoedlocaties. Deze staan hieronder beschreven.

Stadsboerderij Eilandsteede
Bij de renovatie van Park Transwijk in 2003 is de stadsboerderij Eilandsteede gebouwd. Dit gebouw en directe omgeving wordt geëxploiteerd door stichting Utrecht Natuurlijk. Er is een dierenweide, een speeltuin en een schooltuin. In het gebouw is ondersteunende horeca en er worden natuureducatie lessen gegeven en allerlei activiteiten georganiseerd gericht op de (stads) natuur.
Het gebouw is in goede conditie. Dagelijks onderhoud wordt verzorgd door Utrecht Natuurlijk. Groot onderhoud is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het gebouw: de vastgoed organisatie van de gemeente Utrecht (VGU).

Voor de komende jaren wordt er vanuit de kwaliteitsslag Park Transwijk ingezet op het verbeteren van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het gebouw en het erf. Aan het gebouw zelf wordt niets veranderd de komende jaren. We onderzoeken hoe we de hoofdentree van Eilandsteede herkenbaarder kunnen maken en bijvoorbeeld de entree op de hoek van de Koeriersterlaan en het pad naar Zinnia.

Stadstuin Food for Good
In 2012 is de ‘sociale stadstuin’ Food for good opgericht. Stichting de Wending was hier nauw bij betrokken en heeft de tuin doorontwikkeld naar een erkende sociale voorziening en buurttuin in de stad. Hier kunnen mensen elkaar ontmoeten en wordt er ingezet op arbeidsmatige activering (vanuit het Wmo-aanbod). Sinds 2021 is de tuin onderdeel van Utrecht Natuurlijk. Op vaste dagen is er een vakkundige tuinder aanwezig die het werk begeleidt en een trajectbegeleider die zorg draagt voor passende begeleiding voor een aantal doelgroepen.

Het vastgoed op het terrein van de stadstuin bestaat uit een kas en diverse gebouwtjes en schuurtjes (eigendom van Utrecht Natuurlijk). Het geheel is door de jaren organisch gegroeid. Voor de huur van de grond is er een huurovereenkomst met de afdeling Stadsbedrijven van de gemeente Utrecht. Voor het vastgoed zijn diverse tijdelijke vergunningen afgegeven.

Het vastgoed van de stadstuin is langzamerhand toe aan vernieuwing en verduurzaming. Deze vernieuwing sluit goed aan bij de kwaliteitsslag van het park. Het is daarom wenselijk om met de betrokken en verantwoordelijke partijen (Utrecht Natuurlijk, Stadsbedrijven en VGU) te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor vernieuwing en of dit op een duurzame en circulaire manier kan, bijvoorbeeld met de aanschaf van tweedehands gebouwtjes.

Locatie Europalaan 55
Op de locatie Europalaan 55 hebben de afgelopen decennia verschillende maatschappelijke organisaties een plek gehad. Zoals de scouting en jongeren opbouwwerk van Stichting Doenja en DOCK (voor sport- en speluitleen). Eind 2022 werd de locatie Europalaan 55 verlaten en stond het terrein leeg.

De huidige huurder is nu WIJ 3.0 (organisatie voor maatschappelijk werk). Deze partij heeft een deel onderverhuurd aan de Stichting Villa Vrede. Deze stichting verzorgt dagbesteding aan ongedocumenteerden.

De gemeente is in overleg met deze partijen hoe we de samenwerking in het park kunnen versterken.

Verkeerstuin Utrecht
De Verkeerstuin in Park Transwijk is in 1963 aangelegd aan de zuidzijde van het park. Het ligt tussen de Europalaan en Vreugdenhillaan. De ingang is aan het park. In de verkeerstuin kunnen kinderen en volwassenen in een beschermde omgeving ervaring opdoen met diverse verkeerssituaties. Ze leren over verkeersborden en -regels, en kunnen dit meteen oefenen op het parcours. Op een speelse manier leren ze zo op jonge leeftijd, met een trapauto, fiets of lopend, meer over verkeer. De verkeerstuin in Park Transwijk is een van de laatste verkeerstuinen in Nederland. In 2024 heeft een meerderheid van de gemeenteraad van Utrecht zich uitgesproken voor het behoud van de Verkeerstuin in Park Transwijk. Ook de Fietsersbond spreekt zich daarvoor uit. De stichting verkeerstuin Utrecht probeert met de hulp van sponsoren de verkeerstuin open te houden. Voor de bereikbaarheid van de verkeerstuin is de Koeriersterlaan essentieel. Hier parkeren (school)bussen die de kinderen naar de tuin brengen.

Bij de kwaliteitsslag willen we de Koeriersterlaan vergroenen door minder asfalt en opheffen (deel) parkeerplaatsen. Hierover stemt de gemeente af met de stichting Verkeerstuin Utrecht.

Restaurant Zinnia
Dit restaurant ligt aan de zuidwestzijde van het park. Ten zuiden van de grote weide en tussen de Beneluxlaan en de stadsboerderij Eilandsteede. Het gebouw is 2008 na de grote renovatie van het park (2003) gerealiseerd. Bezoekers van het restaurant – die met de auto komen – maken gebruik van de parkeerplaatsen aan de Koeriersterlaan.

Bij de kwaliteitsslag willen we de Koeriersterlaan vergroenen door minder asfalt en opheffen van (een deel) van de parkeerplaatsen. Hierover stemt de gemeente af met Zinnia.

Bestaand vastgoed in Park Transwijk.

4. 7 Beheerplan Park Transwijk

Het laatste beheerplan voor Park Transwijk dateert van 2006 en had een looptijd van 10 jaar. Deze is opgesteld na de herinrichting van 2003-2005. Dit beheerplan is bij de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma kwaliteitsslag Park Transwijk geactualiseerd.

Het doel van het beheerplan is om het park na de opknapronde in 2025 op het gestelde beheerniveau te beheren. Het beheer- en onderhoudsniveau voor het park is nu op niveau B . Onderhoudsniveau B betekent een gemiddeld beheerniveau. Concreet houdt dit in dar er een bepaalde mate van onkruid en zwerfafval is toegestaan in het openbaar gebied. Er zijn in totaal vijf niveaus (A+ tot en met D) die door het landelijke kennisplatform CROW zijn opgesteld. Niveau A+ heeft geen onkruid en zwerfafval en niveau D veel onkruid en zwerfafval.

Ook in de toekomst blijft het beheer- en onderhoudsniveau B. Met extra beheerinspanningen door bewoners(groepen) en/of stichtingen kan het onderhoudsniveau worden verhoogd. Met name bij de intensieve beheergroepen zoals vaste planten en lage sierheesters is extra beheer door bewoners gewenst. Hierdoor gaan deze beheergroepen er kwalitatief beter uitzien, wat de belevingswaarde van het park ten goede komt.

Het nieuwe beheerplan, een separaat document dat door BOR wordt opgesteld, wordt geen uitgebreid document maar een compact stuk, zodat het makkelijk voor en door de beheerders te gebruiken is.

Hieronder staan samenvattend de belangrijkste beheercategorieën die in het aparte beheerplan nader worden toegelicht:

- Bomen: naast de bestaande boomsoorten worden ook nieuwe (voornamelijk inheemse) boomsoorten geplant. Deze nieuwe bomen, die vooral aan de randen van de evenementenweide en rondom het rosarium komen, mogen vrij groeien. Op een aantal drukke plekken en langs paden worden de nieuwe en bestaande bomen voldoende opgekroond i.v.m. gebruik en sociale veiligheid.
- Parkbos: dit bos ligt op en rondom de heuvel is een gevarieerd bos dat bestaat uit open (de top van de heuvel) en dichte plekken (rondom de heuvel). Langs de randen is een geleidelijke ‘gelaagde’, opbouw van een kruidenzoom naar heesters en bomen.
- Bossingels: deze bestaan voornamelijk uit heesters (inheems) en zijn vooral te vinden aan de randen en langs het water van het park. De vakken bestaan zoveel mogelijk uit gesloten beplanting, behalve ter hoogte van zichtlijnen (zie kaart), nabij entrees en langs paden.
- Struweel: bestaat uit een mix van inheems heestersoorten die niet heel hoog worden (max. 10m). In een onderhoudscyclus van 5-7 jaar bloksgewijs teruggezet zodat het struweel niet te hoog wordt.
- Heestervakken/botanische rozen: deze bevinden zich in het park voornamelijk langs de westzijde van het park, rondom de vijver en rondom de diverse functies zoals de schoolwerktuinen. De beplanting van heesters/botanische rozen heeft vooral een begeleidende functie van paden en hebben geen doorzicht.
- Vaste planten: op een aantal plekken zoals in de siertuin, het rosarium en rondom de pleinen aan het water liggen bestaande vaste planten vakken en zijn er vakken met nieuwe vaste planten toegevoegd. De nieuwe vaste planten zijn robuust en groeien snel dicht.
- Grasvelden: liggen verspreid in het hele park. Met als grootste grasveld de evenementenweide in het midden van het park. Grasvelden bestaan uit een grazige vegetatie in volledige sluiting, onkruiden komen sporadisch voor. Aan de hand van maaibeheer wordt variatie in de grasvelden gecreëerd.
- Rietoevers: een groot deel van de oevers van de vijver bestaat uit rietoevers of een riethooilandoever. Riet wordt over het algemeen blokgewijs eens in de drie jaar verwijderd, zodat het riet niet te dominant wordt in de oevervegetatie. Op een aantal plekken bijvoorbeeld in zichtlijnen wordt het riet meer malen per jaar verwijderd. Dit houdt het riet in toom, waardoor de zichtlijnen op de vijver niet worden geblokkeerd.
- Invasieve soorten. Op een aantal plekken in het park komen invasieve soorten voor zoals de Japanse Duizendknoop, en de Dijkviltbraam. Per soort is een apart beheerregime opgesteld om de invasieve soorten te verwijderen en intoom te houden.
- Meubilair: In het park staat nu nog meubilair dat speciaal voor het park is gemaakt. Het nieuwe meubilair is geselecteerd uit het Handboek Openbare Ruimte (HOR). Banken, prullenbakken, bebording en fietsenrekken, hekwerken moeten veilig zijn, goed functioneren en een goede onderhoudsstaat. Alleen de hoofd fietsroutes en de weg naar restaurant Zinnia is verlicht met verlichtingsmasten.
- Verharding: de meeste paden in het park zijn van asfalt en hebben een verschillende breedte. De paden zijn rechtlijnig of licht krommend. Op een aantal plekken komt ander materiaal voor zoals betontegels (pleintje aan het water, rosarium), klinkerverharding (siertuin en entree Eilandsteede).

Kaart uit het beheerplan met daarop de toekomstige beheercategoriën groen en oevers.

Hoofdstuk 5 Financiële uitvoerbaarheid en planning

5. 1 Financiële uitvoerbaarheid

Inleiding financiële scope
De aanpak van Park Transwijk is gericht op maatregelen in de openbare ruimte (zoals aanpassingen padenstructuur, verbeteren recreatieve faciliteiten en meer diversiteit in het groen). Verbeteringen aan gemeentelijk vastgoed (zoals stadsboerderij Eilandsteede) zijn geen onderdeel van de scope van dit Uitvoeringsprogramma. De komende paragrafen over de kostenraming en dekking hebben betrekking op de beoogde maatregelen in de openbare ruimte.

Kostenraming en plankosten
Voor de beoogde maatregelen in de openbare ruimte (beschreven in hoofdstuk 4) is een globale kostenraming gemaakt (SSK raming). De verwachte investeringskosten bedragen ca. 6 miljoen euro. Dit betreffen de planontwikkelings-, de planvoorbereidings- en uitvoeringskosten (inclusief opslagen voor onvoorzien en indexering).
Voor een deel richten de plankosten zich op het technisch uitwerken van investeringen (zoals verbeteringen aan de paden en de groenstructuur). Voor een ander deel gaat het over plankosten bij de verdere uitwerking in de vorm van co-creatie met omwonenden en stakeholders (zoals het samen ontwerpen van een ‘urban sport zone’ en een speelplaats voor kinderen). In de volgende fase (zie 5.2 planning) worden de maatregelen en bijbehorende kostenramingen verder uitgewerkt.

Dekking
De dekking is tevens ca. 6 miljoen euro en bestaat (vooralsnog) uit 3 dekkingsbronnen:

- Rijkssubsidie voor Groot Merwede (tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget ten behoeve van woningbouw) (ca. 4 miljoen euro).
- Financieel kader Merwedekanaalzone (investeringen bovenwijks 2e fase deelgebied 5 Merwede, ca. 2 miljoen euro)
- ‘Playground’ budget vanuit het programma sport voor de aanpak van het ‘urban sport zone’ (240.000 euro).

Vanuit het Rijk is budget beschikbaar voor Park Transwijk vanuit het gebiedsbudget ‘Groot Merwede’ (regeling specifieke uitkering Gebiedsbudget). Dit gebiedsbudget gaat over randvoorwaardelijke investeringen voor de realisatie van woningen in Utrecht Zuidwest (zoals investeringen in een kwaliteitsslag van Park Transwijk). Op 5 december 2023 zijn deze middelen bij beschikking toegekend aan de gemeente. Daarnaast heeft de raad bij de besluitvorming over de omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2 en het Stedenbouwkundige Plan Merwede in 2021 besloten over het Financieel Kader Merwedekanaalzone. Hierin is dekking opgenomen voor bovenwijkse maatregelen waaronder de kwaliteitsverbeteringen in Park Transwijk. Het beschikbaar komen van deze middelen is gekoppeld aan de besluitvorming over het omgevingsplan Merwede fase 2. Indien de vaststelling van het omgevingsplan vertraagt, komen de middelen ook later beschikbaar en zal de uitvoering van een deel van de maatregelen ter verbetering van het park later worden uitgevoerd.
Voor verbeteringen van de sportvoorzieningen is er beperkte aanvullende dekking vanuit het ‘Playground’ budget vanuit het programma sport voor de realisatie van de ‘urban sport zone’.

Er is geen dekking voor verbeteringen aan het gemeentelijk vastgoed (zoals stadsboerderij Eilandsteede) in het park. Deze onderdelen blijven buiten de (financiële) scope van het Uitvoeringsprogramma kwaliteitsslag Park Transwijk. Verbeteringen en groot onderhoud aan gemeentelijk vastgoed moeten passen binnen het vastgestelde gemeentelijk budgetten (voor onder andere de ‘Steedes’ in de stad Utrecht).

In het Uitvoeringsprogramma wordt wel rekening gehouden met verbeteringen aan de entree(s) naar het erf van Eilandsteede. Verbeteringen aan de opstallen bij de Stadstuin Food for Good en de opstallen aan de Europalaan 55 zullen in een apart traject worden verkend. Insteek is om in de 2e helft van 2025 met de verantwoordelijke afdeling(en) en de stakeholders op de betreffende locaties een 1e verkenning uit te voeren voor een duurzame en toekomstige invulling.

Aandachtspunten en risico’s
De investeringen zijn globaal geraamd. In de volgende fase wordt per maatregel verder ingezoomd op de kosten, fasering en beheersing van maatregelen. Dit kan ertoe leiden dat het budget alsnog ontoereikend is. Dit is te beheersen door investeringen te versoberen, in te zetten op aanvullende middelen (bijvoorbeeld aanvullende subsidie) of in tijd te verschuiven. Als ultieme beheersmaatregel kan het betekenen dat bepaalde maatregelen niet worden uitgevoerd.

Naast de maatregelen in dit Uitvoeringsprogramma is er een apart plan- en uitvoeringsproces voor de noordelijke wandel- en fietsroute via de Lomanlaan door het park naar de Beneluxlaan. De realisatie van deze route moet passen binnen (het eindbeeld van) de integrale kwaliteitsslag van het park. Hier zorgen we voor door in de planvoorbereidingsfase beide onderdelen zoveel mogelijk gezamenlijk op te laten lopen.

Financiële rapportages
De projectmanager van de kwaliteitsslag van Park Transwijk stemt af met de betrokken planeconoom en businesscontrol van gebiedsteam Utrecht Zuidwest over de inkomsten en uitgaven en rapporteert hierover naar het afdelingshoofd Merwede - Zuidwest.

Beheer en onderhoud in park Transwijk (foto van Norbert Waalboer Fotografie - UW groen).

5. 2 Planning (uitwerking en uitvoering investeringen)

Uitwerken investeringsvoorstellen
Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma in het College van B&W (zomer 2025) zal worden gestart met de verdere uitwerking van de voorgestelde investeringen in het park.

Voor een deel gaat dit over het technisch uitwerken (ondergrond, materiaal, afmetingen, cetera) van investeringen zoals verbeteringen aan de paden, het meubilair en de groenstructuur. Voor een ander deel gaat het over het uitwerken van investeringsvoorstellen in de vorm van co-creatie met omwonenden en stakeholders (zoals het samen ontwerpen van een urbansportzone en een speelplaats voor kinderen). Hiervoor wordt het nieuwe Utrechtse planproces voor de openbare ruimte (UPOR) toegepast, om het ontwerpproces te versnellen.

Daarnaast willen we blijven inzetten op quick-wins:
- weghalen hekwerk aan de Europalaan (met uitzonder van de locaties Europalaan 55, verkeerstuin en stadstuin Food for Good);
- weghalen parkeerplaatsen en vergroenen Koeriersterlaan;
- vergroenen van het hondenuitlaatveld (nieuwe haag);
- vergroenen pleintjes ten zuiden van restaurant Zinnia (tegelwippen).
- Verbeteringen ingangen Stadsboerderij Eilandsteede. Medio 2026.

Gefaseerde uitvoering investeringen in de periode 2026 – 2029

Bij de verdeling van de werkzaamheden / investeringen in de periode 2026 – 2029 stellen we ook voor om een aantal bijzondere plekken in het park zoveel mogelijk als eerste aan te pakken. We denken hierbij aan:
- het plein aan de noordzijde van de grote vijver (investeren in hoge oever en nieuw groen);
- het plein aan de oostzijde van de vijver (investeren in nieuwe verharding);
- nieuwe beplanting in de siertuin aan de Koeriersterlaan en verbeteren (en eventuele uitbreiding) huidige vlonder;
- vervangen parkmeubilair zoals banken, prullenbakken en plaatsing extra (verwijderbare) picknicktafels.

Naast de focus op snelle verbeteringen op een aantal bijzondere plekken in het park stellen we de volgende fasering voor op hoofdlijnen:

Groeninvesteringen
Daar waar geen afhankelijkheden zijn met andere investeringen die nog verder moeten worden uitgewerkt (zoals de urbansportzone en de noordelijke wandel- en fietsroute) gaan we in de winter van 2025 / 2026 al extra groen toevoegen (zowel bomen als planten).

Wandel- en fietspaden en pleinen
Hieronder staan de investeringen in volgorde van uitvoering:

- aanleg noordelijke wandel- en fietsroute medio 2027, (na oplevering nieuwbouw Lomanlaan);
- optimaliseren parcours voor zwaar verkeer evenementen. Uitvoering in 2026;
- doortrekken van vlonder nabij siertuin en realisatie van zitelement tussen de vijver en Zinnia. Uitvoering in 2027
- samenvoegen separate noord-zuid wandel- en fietsroute (Vreugdenhillaan). Uitvoering in 2027;
- nieuwe wandelroute van Vreugdenhillaan richting Europalaan/Westdijklaan in 2028;
- herinrichting Koeriersterlaan. Uitvoering in 2029.

Verbeteren, verplaatsen of aanvullen (recreatieve) functies
Voor een aantal nieuwe onderdelen kiezen we voor co-creatie om de investeringsvoorstellen samen met Utrechters verder uit te werken. Dit gaat over:

- ontwerpen urbansportzone. Ontwerpfase na zomerreces in 2025. Start uitvoering op z'n vroegst 2e helft 2026;
- ontwerpen openbare kinderspeelplek in combinatie met kunst. Ontwerpfase 1e helft 2026 (dan zijn werkzaamheden aan heuvel/ waterreservoir Vitens uitgevoerd). Start uitvoering 1e helft 2027;
- tweede siertuin (ter vervanging rosarium) in de nabijheid van de Westdijklaan/Europalaan. Betrekken bestaande inwoners Transwijk en nieuwe bewoners Merwede). Medio 2028.

Verbeteringen watersysteem en waterkwaliteit

- Aanleg extra ecologische oevers langs waterpartijen in park (afspraak met Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden): medio 2026.
- Verbeteren ecologische oevers grote vijver (ook als verblijfsplaats voor de ganzen) (medio 2026).
- Verkenning waterverbinding (verversingskanaal, afspraak met Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden) tussen de waterloop van Merwede en vijvers Park Transwijk. Ontwerpfase vanaf tweede helft 2025, uitvoering vanaf medio 2027.